

संजय साबळे 8208137064 / 9921661173

विकी साबळे 8208068315

प्रिती नर्सरी अँड लॉन स्प्लायर्स

आमच्याकडे सर्व प्रकारचे शोभीवंत इनडोअर आऊटडोअर प्लॅन्टस तसेच लॉन मिळेल

पुणे - सोलापुर रोड, काळभोर लॉन्सच्यापाठीमागे, कवडीगाव रोड, ता. हवेली, जि. पुणे.

संपादक - अशोक हनवते. मो - 9421094991, 7264079990

लातूर वर्ष ५ वे अंक ३० गुरुवार दि. ३१ जूलै २०२५ पृष्ठे ४ स्वागत मूल्य २ रु.

'४१ सेकंद नव्हे, तर तब्बल ११ मिनिटे कोकाटे पत्ते खेळत होते; रोहित पवारांच्या दाव्याने खळबळ

मुंबई : कृषिमंत्रि माणिकराव कोकाटे यांचा विधान परिषदेत ऑनलाईन रमी खेळतानाचा व्हिडिओ व्हायरल झाल्याने राजकीय वर्तुळात खळबळ उडाली आहे. राष्ट्रवादी काँग्रेस (शरदचंद्र पवार) पक्षाचे आमदार रोहित पवार यांनी या प्रकरणात आणखी एक खुलासा करत कोकाटे यांच्यावर गंभीर आरोप केले आहेत.

विधिमंडळाच्या चौकशी अहवालानुसार, कोकाटे केवळ ४२ सेकंद नव्हे, तर तब्बल १८ ते २२ मिनिटे सभागृहात पत्ते खेळत होते. हा अहवाल मुख्यमंत्री देवेंद्र फडणवीस आणि उपमुख्यमंत्री अजित पवार यांच्याकडे सादर करण्यात आला असून, त्यावर सरकार कारवाई करणार का, असा थेट सवाल रोहित पवार यांनी उपस्थित केला आहे. या प्रकरणाने महायुती सरकारच्या शिस्तच्या दाव्यांवर पुन्हा एकदा

प्रश्नचिन्ह उपस्थित केले आहे. रोहित पवारांचा धक्कादायक दावा रोहित पवार यांनी आपल्या ट्विटर (ट) हँडलवरून कोकाटे प्रकरणावर नवीन माहिती शेअर केली आहे. त्यांनी लिहिले, कृषिमंत्री सभागृहात केवळ ४२ सेकंद पत्ते खेळत नव्हते, तर तब्बल १८ ते २२ मिनिटे पत्ते खेळत असल्याचा विधानमंडळाच्या चौकशीचा अहवाल आहे. हा अहवाल मुख्यमंत्री आणि उपमुख्यमंत्र्यांकडे सादर केला आहे. सरकार याबाबत खुलासा करेल का? सभागृहात १८ ते २२ मिनिटे पत्ते खेळणाऱ्या कृषिमंत्र्यांवर कारवाई न झाल्यास, मुख्यमंत्र्यांना अटलजींच्या आणि अजितदादांना यशवंतराव चव्हाण यांच्या विचारांचा वारसा सांगण्याचा नैतिक अधिकार राहिल का? असं ट्विट रोहित पवार यांनी केलं आहे.

निवडणुकीचे रंग ! नितीशकुमारांचा जनतेवर घोषणांचा पाऊस ; आतापर्यंत 'या' मोठ्या १४ घोषणा जाहीर

काही महिन्यांत बिहारमध्ये विधानसभा निवडणुका होणार आहेत. याआधी सर्वच राजकीय पक्ष मतदारांना आकर्षित करण्यासाठी विविध प्रकारची निवडणूक आश्वासने देत आहेत. त्याच वेळी, बिहारचे मुख्यमंत्री नितीश कुमार हे देशातील अशा राजकारण्यांपैकी एक आहेत जे त्यांच्या राजकीय मास्टर स्ट्रोकसाठी ओळखले जातात.

त्यांनी नवव्यांदा बिहारचे मुख्यमंत्री म्हणून शपथ घेतली आहे यावरून त्यांचा मास्टर स्ट्रोक किती चांगला होता याचा अंदाज लावता येतो.

बिहार विधानसभा निवडणुकीपूर्वी प्रत्येक वेळी ते असे काही करतात जे बिहारच्या राजकारणात एक मोठा जुगार ठरते. अशा परिस्थितीत, त्यांनी केलेल्या महत्वाच्या पावलांबद्दल किंवा यावेळी निवडणुकीपूर्वी त्यांनी दिलेल्या निवडणूक आश्वासनांबद्दल जाणून

घेऊया? १. मोफत वीज योजनेची घोषणा बिहारचे मुख्यमंत्री नितीश कुमार यांनी १ ऑगस्ट २०२५ पासून सर्व घरगुती ग्राहकांना १२५ युनिटपर्यंत मोफत वीज देण्याची घोषणा केली आहे.

राज्यातील सुमारे १.६७ कोटी कुटुंबांना या योजनेचा लाभ मिळेल. २. १०,००० मेगावॉट सौरऊर्जेचे लक्ष्य मुख्यमंत्री नितीश कुमार यांनी पुढील तीन वर्षांत १०,००० मेगावॉट सौरऊर्जेचे लक्ष्य ठेवले आहे. याअंतर्गत, छतावर किंवा सार्वजनिक ठिकाणी सौर पॅनेल बसवण्याची योजना आहे. कुटीर ज्योती योजनेअंतर्गत, अत्यंत गरीब कुटुंबांसाठी सौर ऊर्जा प्रकल्प बसवण्याचा संपूर्ण खर्च सरकार उचलेल, तर इतरांना पुरेशी मदत दिली जाईल.

३. ५ वर्षांत १ कोटी नोकऱ्या देण्याचे लक्ष्य नितीश कुमार यांनी मोठ्या प्रमाणात शिक्षकांच्या नियुक्तीची

घोषणा केली आहे. २०२० पासून आतापर्यंत, तीन टप्प्यात लाखो शिक्षकांना पुन्हा सेवेत सामावून घेण्यात आले आहे.

आता नियुक्तीच्या चौथ्या टप्प्यासाठी, नितीश कुमार यांनी रिक्त पदांचे मूल्यांकन करून त्वरित परीक्षा घेण्याचे निर्देश दिले आहेत. मुख्यमंत्र्यांनी पुढील पाच वर्षांत, म्हणजे २०२५ ते २०२३० दरम्यान एक कोटी रोजगार निर्माण करण्याचे उद्दिष्ट ठेवले आहे.

४. बिहार युवा आयोगाची स्थापना नितीश कुमार यांनी बिहारच्या तरुणांना मोठी भेट दिली आहे. नितीश कुमार यांनी बिहार युवा आयोगाच्या स्थापनेला मान्यता दिली आहे. अधिकां रोजगाराच्या संधी उपलब्ध करून देण्यासाठी, तरुणांना प्रशिक्षित करण्यासाठी आणि सक्षम करण्यासाठी 'बिहार युवा आयोग' स्थापन करण्याची घोषणा करण्यात आली आहे.

तळागाळातील माणसाला न्याय देण्यासाठी जनता दरबार सर्व अधिकारी, कर्मचारी यांनी कर्तव्यात कसूर करू नये - आ. रमेशआप्पा कराड यांचे प्रतिपादन

लातूर : - प्रशासन गतिमान झाले तर निश्चितपणे विकास कामांना गती मिळते शेवटच्या माणसापर्यंत विकासाच्या योजना पोहोचल्या पाहिजे तळागाळातील माणसाला न्याय मिळाला पाहिजे केवळ याच उद्देशाने जनता दरबारेचे नियोजन असून विविध विभागातील सर्व अधिकारी आणि कर्मचाऱ्यांनी कर्तव्यात कसूर न करता आपआपली जबाबदारी क्षमतेने पार पडावी असे प्रतिपादन लातूर ग्रामीणचे आमदार श्री रमेशआप्पा कराड यांनी ममदापूर येथील जनता दरबारात बोलताना केले. यावेळी विविध गावच्या नागरिकांनी आपले प्रश्न अडीअडचणी आणि व्यथा जनता दरबारात मांडल्या. यातील काही प्रश्न आठवडाभरात मार्गी लागतील तर उर्वरित सर्व प्रश्न महिनाभरात निकाली निघतील असेही त्यांनी बोलून दाखवले.

सर्वसामान्य जनतेचे प्रश्न, व्यथा आणि अडीअडचणी समजून घेता याच्या त्यांच्याशी संवाद करता यावा यासाठी लातूर ग्रामीणचे आमदार श्री रमेशआप्पा कराड यांनी लातूर तालुक्यातील मौजे ममदापूर पाटी येथील श्री हनुमान मंदिर सभागृह येथे बुधवार ३० जुलै रोजी पूर्व लातूर तालुका कार्यक्षेत्राचा आयोजित करण्यात आलेल्या जनता दरबार मध्ये विविध गावच्या नागरिकांनी प्रलंबित असलेले विविध प्रश्न आणि समस्या मांडल्या. या सर्व प्रश्नांची गांभीर्याने दखल घेऊन जे शक्य आहेत ते प्रश्न जागेवरच आ. कराड यांनी संबंधितांना सूचना करून सोडविल्या. सकाळी सव्वा अकरा वाजता सुरु झालेला जनता दरबार साडेचार वाजेपर्यंत चालला. या जनता दरबारास ग्रामीण भागातील जनतेने मोठा प्रतिसाद दिला.

यावेळी उपविभागीय अधिकारी श्रीमती रोहिणी नन्हे, लातूरचे तहसीलदार सौदागर तांदळे, गटविकास अधिकारी श्याम गोडभरले, उपविभागीय पोलीस अधिकारी सुरेशकुमार राऊत, तालुका कृषी अधिकारी प्रमोद राठोड, भूमि अभिलेखचे उपअधीक्षक अशोक चव्हाण यांच्यासह भागपाचे विक्रमकाका शिंदे, प्रदीप पाटील खंडापुरकर, भागवत सोट, नवनाथ भोसले, मंडल अध्यक्ष प्रताप पाटील, सुरज शिंदे, विजय मलवाडे, पांडुरंग बालवाड, गोविंद नरहारे आदींची प्रमुख उपस्थित होती. यावेळी विविध विभागाचे

अधिकारी, कर्मचारी नागरिक मोठ्या संख्येने उपस्थित होते. या जनता दरबारात ग्रामीण भागातील विविध गावातील नागरिकांनी शेतारस्ते, शिव रस्ते, शिव रस्त्यावरील अवैध उत्खनन, निकृष्ट रस्त्याची कामे, शेतीतील वीज प्रश्न, समाज मंदिर, घरकुल, रस्मशाभूमी, गावातील आणि शेत रस्त्यावरील अतिक्रमणे, निराधाराच्या पगारी, राशन दुकानचे प्रश्न, आरोग्य विषयक तक्रारी, अवैधधंदे, बस थांबे आदी मागण्यांचे निवेदन देऊन अनेकांनी जनता दरबार अडीअडचणीचे गन्हाणे मांडले. तर काहींनी जनता दरबार घेऊन आमच्या समस्या प्रत्यक्षात जाणून घेतल्याबद्दल आ. रमेशआप्पा कराड यांचे मनःपूर्वक आभार मानले.

पाच ते सव्वा पाच तासांच्या या जनता दरबारात प्रत्येक नागरिकाशी आ. रमेशआप्पा कराड यांनी संवाद साधून प्रश्न समजून घेते जे शक्य आहे त्या प्रश्नांचा तडकाफडकीने निर्णय केले. संबंधित अधिकाऱ्यांना तातडीने जनतेचे प्रश्न सोडवण्याच्या सूचना केल्या. उर्वरित प्रश्न महिनाभरात निकाली काढण्यात येतील असे बोलून दाखवले. यावेळी विचारलेल्या एका प्रश्नाला उत्तर देताना

आ. रमेशआप्पा कराड म्हणाले की, २१ ट्रेडिं वन कारखान्यातील घाण पाणी मांजरा नदीत सोडून दिल्याने संपूर्ण पाणी दूषित झाले असून माणसांनाच काय तर जनावरांनाही पिण्यास योग्य नाही शेततीलाही पाणी देणे घातक ठरत असल्याच्या अनेक तक्रारी असल्याने सदरील साखर कारखान्या विरुद्ध तातडीने कायदेशीर कार्यवाही करण्याच्या सूचना संबंधित अधिकाऱ्यांना दिल्या.

यावेळी बोलताना आ. रमेशआप्पा कराड म्हणाले की, ग्रामसेवक, तलाठी, कृषी सहाय्यक, आरोग्य कर्मचारी यांनी नियुक्ती दिलेल्या गावात जाऊन जनतेच्या अडीअडचणी सोडविल्या पाहिजेत जे गावात येत नाहीत अशा मुजोर कर्मचाऱ्यांवर कडक कारवाई करण्यात यावी अशा सूचना देऊन कोणतेही काम दर्जेदार झाले पाहिजे. ममदापूर ते बोरी यासह अनेक रस्त्यांच्या तक्रारी आहेत या सर्व रस्त्यांच्या कामाची पाहणी करून जिथे जिथे बोगस कामे झाली आहेत अशा कामाशी संबंधित अधिकारी आणि ठेकेदार यांच्यावर कार्यवाही करावी, शेत आणि शिव रस्त्यावरील अतिक्रमणे तात्काळ काढून रस्ते मोकळे करावेत.

धनेगाव सोनवती येथील शिव रस्त्यावर होत असलेल्या अवैध उत्खननाची गांभीर्याने दखल घेऊन संबंधितांविरुद्ध कडक कारवाई करावी प्रत्येक गावातील अवैध धंदे बंद करावेत. शेतीच्या वीज पुरवठ्याच्या तक्रारी येऊ नयेत याची काळजी घ्यावी अशा अनेक महत्त्वपूर्ण सूचना आ. रमेशआप्पा कराड यांनी संबंधित अधिकाऱ्यांना दिल्या.

ग्रामीण भागात जनता दरबार घेतल्याबद्दल भारतीय जनता पार्टी आणि ममदापूर ग्रामस्थांच्या वतीने प्रारंभी आ. रमेशआप्पा कराड यांचा यथोचित सत्कार करून स्वागत करण्यात आले. कार्यक्रमाचे सूत्रसंचालन चंद्रकांत कातळे यांनी केले. या जनता दरबार कार्यक्रमास भागपाचे मंडल अध्यक्ष महेंद्र गोडभरले, शरद दरेकर, वैभव सापासोड, सतीश आंबेकर, बन्सी भिसे, श्याम वाघमारे, पद्माकर चिंचोलकर, आदिनाथ मुळे, सुरेखा पुरी, सचिन साबदे, संजय ठाकूर, गणेश पासमे, रामराव मोरे, राम बंडापळे, रूपेश काळे, मारुती शिंदे, सरपंच अंकुश बनसोडे, उपसरपंच दत्त सिंह वंगवाड, व्यंकटराव जटाळ, महादेव साळुंके, सुरेश पाटील, मुकुंद केसरे, संजय सावंत, लक्ष्मण नागिमे, सतीश बिराजदार, श्याम गवरे, पद्माकर शिंदे, आत्माराम जाधव, अहमद शेख, ज्ञानोबा शेळके, दीपक गुरमे, बालाजी पासमे, या प्रमुख कार्यकर्त्यांसह लातूर तहसीलचे विविध विभागाचे नायब तहसीलदार जी. एम. अंबर, ए. एन. मैदगी, परमेश्वर कांबळे, सतीश कांबळे, महावितरणचे अभियंता, लघु पाटबंधारे विभाग, सार्वजनिक बांधकाम विभाग, ग्रामीण पाणी पुरवठा विभाग, जि प बांधकाम, पाणीपुरवठा, भूमि अभिलेख, पशुधन विकास अधिकारी, आरोग्य अधिकारी, गटशिक्षणाधिकारी, आरटीओ, वन परिमंडळ, जिल्हा रेशीम उद्योग, महावितरणचे अभियंता, घरकुल आणि नरेगा विभागाचे अधिकारी, विस्तार अधिकारी, मंडल कृषी अधिकारी, ग्रामविकास अधिकारी, ग्रामसेवक, अंगणवाडी पर्यवेक्षिका यांच्यासह सर्व संबंधित अधिकारी कर्मचारी मोठ्या संख्येने उपस्थित होते.

नाकावर बुक्का मारा.. काहीही करा ! मुख्यमंत्री-उपमुख्यमंत्र्यांची शिस्त फक्त नावालाच ; अंबादास दानवेंचा हल्लाबोल

मुंबई : राज्याचे मुख्यमंत्री देवेंद्र फडणवीस आणि उपमुख्यमंत्री अजित पवार यांच्या शिष्टीच्या दाव्यावर ठाकरे गटाचे नेते अंबादास दानवे आणि विधान परिषदेतील विरोधी पक्षनेते अंबादास दानवे यांनी तिखट शब्दात टीका केली आहे. त्यांनी एका ट्विटद्वारे फडणवीस आणि पवार यांच्या नेतृत्वाखालील शिष्टीच्या अभावाने जोरदार हल्लाबोल केला आहे. अंबादास दानवे यांच्या मते, घपले, विधिमंडळातील गैरप्रकार, मारामारी आणि बरळपणा यांना आळा घालण्याऐवजी हे दोन नेते केवळ नाराजी, तीव्र नाराजी आणि अति तीव्र नाराजी व्यक्त करत आहेत.

परंतु ठोस कारवाई करताना दिसत नाहीत. या ट्विटने राज्याच्या राजकीय वर्तुळात खळबळ उडवली असून, महायुती सरकारच्या कार्यपद्धतीवर प्रश्नचिन्ह उपस्थित झाले आहे. अंबादास दानवेंच्या ट्विट काय ? अंबादास दानवे यांनी आपल्या ट्विटमध्ये थेट मुख्यमंत्री फडणवीस आणि उपमुख्यमंत्री पवार यांच्या कारभारावर टीकास्त्र सोडलं आहे. त्यांनी म्हटले आहे की, राज्याचे कारभारी देवेंद्र फडणवीस आणि अजित पवार यांची शिस्त तशी नावालाच उरली आहे वाटते. घपले करून हॉटेल घ्या, विधिमंडळात रस्मी खेळा, बरळा, मारामारी करा, कोणाच्याही नाकावर बुक्का मारा.. काहीही करा ! आता हे दोन शिष्टीचे लोक फक्त नाराजी.. तीव्र नाराजी.. अति तीव्र नाराजी व्यक्त करतानाच दिसतात. या ट्विटद्वारे अंबादास दानवे यांनी महायुती सरकारमधील अनुशासनहीनता आणि गैरप्रकारांना लक्ष्य केले आहे. त्यांनी घोटाळे, विधिमंडळातील गोंधळ आणि गुन्हेगारीच्या वाढत्या घटनांवरून सरकारच्या निष्क्रियतेवर टीका केली

आक्रमक असलो तरी अत्यंत संवेदनशील ; भास्कर जाधवांचे कार्यकर्त्यांना भावनिक आवाहन

शिवसेना उद्भव बाळासाहेब ठाकरे पक्षाचे नेते भास्कर जाधव यांची जवळच्या सहकाऱ्यांनी साथ सोडली. गुहागरमधील ठाकरे यांच्या शिवसेनेच्या काही पदाधिकारी कार्यकर्त्यांनी शिंदेंच्या शिवसेनेत पक्षप्रवेश केल्यानंतर भास्कर जाधव यांनी एक जाहीर पत्र लिहिले आहे. येत्या काळात त्यांनी एक भावनिक पत्र लिहिले आहे. याद्वारे त्यांनी साथ सोडणाऱ्या कार्यकर्त्यांवर जोरदार निशाणा साधला आहे.

मी स्वतः संभ्रमात मनातील खंत व्यक्त करताना ठाकरेंच्या शिवसेनेचे आमदार भास्कर जाधव यांनी म्हटलं की, भास्करजाधवांवर आमचा राग नाही, मतदारसंघाचा व आमच्या भागाचा विकास हा भास्करजाधव यांनीच केला, कोट्यवधीचा निधी हा भास्करजाधवांच्या माध्यमातूनच आला' ही वाक्य व ही भाषा आहे गेल्या काही दिवसात पक्ष सोडून गेलेल्या लोकांची, आणि मग जाण्याचं कारण काय सांगतात तर आम्हाला सत्तेत जायचे आहे, आम्हाला विकास करून घ्यायचा आहे. मला हा विषय तुम्हा सर्वांशी बोलावासा वाटला, कारण मी स्वतः संभ्रमात आहे.

या विकासकारण देऊन तुम्ही अन्य पक्षात गेल्याचे स्वतःचे समर्थन करताय म्हणजेच स्वतःशी खोट बोलून जनतेची फसवणूक करत आहात, याची विकासाची नक्की व्याख्या काय ? कोणता शाश्वत विकास यांना अपेक्षित आहे ? स्पष्टपणे एखाद्या विशिष्ट कामाचा उल्लेख यांच्याकडून ऐकलात का आपण ? बांधवानी-भगिनीनो, धादांत खोट बोलून केवळ आणि केवळ वैयक्तिक स्वार्थासाठी आणि सत्तेच्या हव्यासापोटी हा पक्षप्रवेश झाला आहे, हे तुमच्या लक्षात असू दे.

मी २००७ पासून मी गुहागरमध्ये राष्ट्रवादीचे काम करायला सुरुवात केली त्यावेळेला कोणत्याही गावामध्ये एखादा सरपंच देखील आपल्या विचाराचा नव्हता. तुम्हाला सर्वांना सोबत घेऊन, सर्वांशी आयुक्तीने वागून, विरोधकांच्या धाकटपटशाही,

लेखणीचा दहशतवाद याविरोधात लढून खऱ्या अर्थाने विकासाचे खरे रूप गुहागरला दाखवण्याचा प्रामाणिक प्रयत्न मी केला. खाजगी मालकीच्या असलेल्या अनेक पायवाटा, विहिरी, रस्ते, सभागृह, पाणीयोजना मी जनतेसाठी मोकळ्या करून दिल्याच. त्याचबरोबर वाड्या-वस्त्यांवर रस्ता, पाणी, वीज, पूल, सामाजिक सभागृह अशी कितीतरी विकासाची कामे करण्याचे भाग्य मला लाभलं. दोन वेळा आलेल्या निसर्गाच्या संकटावेळी तुमच्या सर्वांच्या पाठी मी ठाम उभा राहून नुकसान भरपाई मिळवून देण्यासोबतच सर्वांचे जीवन पूर्ववत होण्यासाठी महाराष्ट्रातील सगळी यंत्रणा माझ्या गुहागरमध्ये आणली. लोकप्रतिनिधी म्हणून माझे हे कर्तव्य बजावण्यात मी कधी कसूर केलेलीच नाही, परंतु त्याही पलीकडे आपल्यापैकी अनेकांच्या वैयक्तिक अडचणीत मग पंचायत समिती असो, तहसीलदार कार्यालय, पोलीस स्टेशन असो, कुठे अपघात झाला असो व दवाखाना असो प्रत्येक प्रसंगात तुमच्यासोबत खंबीरपणे उभा राहिलो आहे. वैद्यकीय मदत करताना पुणे-मुंबईसारख्या ठिकाणी आपणाला सर्वोत्तम उपचार देण्यासाठी कायम झगडलो आहे. कोरोनासारख्या संकटात माझ्या स्वतःच्या कुटुंबावर दुःखाचा डोंगर कोसळलेला असताना घरात बसून न राहता आपणा सर्वांना योग्य उपचार मिळावेत, चाकरमानी सुखरूप आपल्या घरी यावेत म्हणून प्रसंगी अनेकांचा वाईटपणा देखील घेतला आहे, असेही भास्कर जाधव म्हणाले आहेत.

भास्कर जाधव यांचे आवाहन मित्रांनो, मी पण माणूस आहे, मला पण मन आहे. मनाला वेदना होतात. राजकारण करायला

मला कोणी शिकवण्याची गरज नाही. ४० वर्ष मी याच क्षेत्रात आहे. एक गेला तर चार निर्माण करेन. परंतु मी आक्रमक असलो तरी अत्यंत संवेदनशील आहे, एवढी वर्ष जीवाभावाप्रमाणे जपलेली माणसं घर सोडून जातात तेव्हा दुःख तर होणारच ना ? जे गेलेत ते आता बाकी सर्वांना फोन करून आम्ही विकासाकरता गेलो आहोत, तुम्हीही आमच्यासोबत या, असं सांगत आहेत.

परंतु थांबा, घाई करू नका. यापूर्वी जे गेले त्यांनी विकासाकरता किती पैसे आणले ? आणि कोणता विकास केला ? हे जरा तपासून बघा. आता जे गेले आहेत ते विकासाकरता किती पैसे आणणार आहेत ? नक्की कोणता व कोणाचा विकास करणार आहेत ? हेही जरा अनुभव आणि पाहा. तुम्हा सर्वांना माझी विनंती आहे, कसल्याही भूलथापांना बळी पडू नका, यांच्या खोटेपणाच्या नादी लागू नका, असं आवाहन भास्कर जाधव यांनी केलं आहे. शिवसेनेचा

भगवा डोलाने फडकवत ठेवेन अजून माझी आमदारकीची चार वर्ष बाकी आहेत याची जाणीव स्वकीयांना नसली तरी विरोधकांना नक्की आहे. लाथ मारेन तिथे पाणी काढायची माझ्यात धमक आहे आणि हो त्याउपपर याबाबतील तुमच्या मनात कसलीही शंका असेल तर थेट माझ्याशी बोला. अफवांवर विश्वास ठेऊ नका. आपले सर्वांचे प्रेम तर माझ्यावर आहेच, त्यात अधिकची वाढ व्हावी ही अपेक्षा करतो आणि तुम्हाला सोबत घेऊन आपल्या उद्भव बाळासाहेब ठाकरे शिवसेनेचा भावा डोलाने फडकवत ठेवेन याची खात्री देतो. लवकरच गावी आणि मुंबईला जाहीर मिळावे घेणार आहे.

संपादकीय

विद्युत वाहन क्षेत्राला 'विदेशी करंट'

भारत सध्या एक महत्वाच्या संक्रमण काळातून जात आहे. पारंपरिक इंधनावर चालणार्थी वाहनांच्या जागी आता पर्यावरणपूरक इलेक्ट्रिक वाहनांचा प्रसार वेगाने होत आहे. या बदलत्या चित्रात एक गोष्ट प्रकर्षाने दिसून येते, ती म्हणजे विदेशी इलेक्ट्रिक वाहन कंपन्यांचा भारतीय बाजारपेठेतील आक्रमक प्रवेश. ही गोष्ट तंत्रज्ञानाच्या प्रगतीचा आणि जागतिक एकात्मतेचा पुरावा आहे.

व्हिएतनामची प्रसिद्ध वाहन उत्पादक कंपनी 'विनफास्ट' हिने भारतातील अनेक शहरांमध्ये आपल्या वाहनांची विक्री सुरु केली असून देशभरात २७ शहरांमध्ये शुरुम उभारण्यासाठी करार केले आहेत. दुसरीकडे टेस्लासारखी आघाडीची अमेरिकन कंपनीही भारतात आपले पाय रोवू पाहते आहे. टेस्लाने भारतात कोणतीही स्थानिक उत्पादन युनिट स्थापन करण्याचा निर्णय घेतलेला नाही. त्यामुळे तिला आयात केलेल्या 'मॉडेल वाय' वाहनांवर उच्च आयात शुल्क भरावे लागत आहे आणि परिणामी ही कार भारतात अमेरिकेच्या तुलनेत सुमारे ७७ टक्क्यांनी महाग आहे. त्याच्या तुलनेत विनफास्ट केवळ २,१०० रुपयांत बुकिंग स्वीकारत आहे. जरी कारच्या मूळ किमतीचा खुलासा अद्याप केला गेलेला नाही; मात्र कंपनीने असा दावा केला आहे की, ती पुढील पाच वर्षांत तामिळनाडूमधील तुतुकुडी कारखान्यावर सुमारे २ अब्ज डॉलर खर्च करेल. हे संयंत्र फक्त देशांतर्गत मागणी पूर्ण करण्यापुरता मर्यादित न राहता आजूबाजूच्या निर्यात बाजारांनाही लक्षात घेऊन वापरण्यात येईल.

अशा परिस्थितीत तिला भारत सरकारच्या शुल्क सवलतीच्या योजनांचा लाभ मिळू शकतो. या कंपनीचा स्वतंत्र रणनीती वापरत असल्या, तरी त्यांचा उद्देश स्पष्ट आहे, तो म्हणजे भारतातील इलेक्ट्रिक वाहन बाजारपेठेतील वर्चस्व मिळवणे. या कंपन्यांच्या विस्तारामुळे सरकारपुढे अनेक आव्हाने उभी राहिली आहेत. एकीकडे भारतात पर्यावरणीय दृष्टिकोनातून कमी प्रदूषण करणार्थी वाहनांना चालना देण्याचे उद्दिष्ट आहे. दुसरीकडे स्थानिक वाहन उत्पादक उद्योगांचे रक्षण करणे हेही सरकारचे दायित्व आहे. इम्पिरियल कॉलेज लंडन आणि ऑक्सफर्ड विद्यापीठाच्या सस्टेनेबल फायनान्स ग्रुपमधील अर्थतज्ज्ञांनी केलेल्या एका अभ्यासानुसार, भारतातील विद्यमान वाहन उत्पादकांवर या बदलाचा विविध स्वरूपात परिणाम होणार आहे. विदेशी कंपन्यांची आक्रमक स्पर्धा भारतीय उत्पादक कंपन्यांसाठी संकट ठरू शकते.

विशेषतः ज्या कंपनी अद्याप पूर्णपणे इलेक्ट्रिक वाहन तंत्रज्ञानाकडे वळलेल्या नाहीत किंवा संशोधन व विकासात मागे आहेत, त्यांच्यासाठी ही स्पर्धा अधिक त्रासदायक ठरण्याची शक्यता आहे. इलेक्ट्रिक वाहनांमध्ये पारंपरिक वाहनांच्या तुलनेत मूल्यसाखळी अधिक केंद्रित असते. बॅटरी उत्पादन, चार्जिंग यंत्रणा आणि सॉफ्टवेअर व्यवस्थापन हे मुख्य घटक असून यावरच वाहनाचे ७० टक्क्यांहून अधिक मूल्य अवलंबून असते. हे चित्र पारंपरिक वाहनांपेक्षा पूर्णपणे भिन्न आहे. त्यामुळेच अनेक लघू व मध्यम उद्योग जे आतापर्यंत वाहनांशी निगडित सुटे भाग पुरवत होते. त्यांच्यावर बेरोजगारीचे आणि व्यवसाय बंद होण्याचे संकट घोंघावत आहे.

सरकारने परदेशी इलेक्ट्रिक वाहन कंपन्यांवर आयात शुल्क लावून स्थानिक उद्योगांचे संरक्षण करण्याचा प्रयत्न केला आहे; परंतु त्याचवेळी विदेशी कंपन्यांना भारतातच उत्पादन सुरु करण्यासाठी आमंत्रणही दिले आहे. ही भूमिका काहीशी गोंधळात टाकणारी वाटते. एका बाजूला चीनसारख्या देशातील कंपन्यांना गुंतवणुकीपासून दूर ठेवले जात आहे, तर दुसऱ्या बाजूला अमेरिकन व इतर देशांच्या कंपन्यांना खुले आमंत्रण दिले जात आहे. ही निवड स्पष्ट धोरणाएवजी राजकीय समीकरणांवर आधारित वाटते.

संसदीय कामकाजाचा पहिला आठवडा वाया गेल्यानंतर आज अखेर लोकसभेमध्ये 'ऑपरेशन सिंदूर'वर चर्चा सुरु झाली. सरकारच्या वतीने संरक्षण मंत्री राजनाथ सिंह यांनी चर्चेला सुरुवात केली. त्यांच्या प्रदीर्घ भाषणात समाधानकारक असे काहीही नव्हते. हा मोर्दीच्या नेतृत्वाखालील नवीन भारत आहे, पाकिस्तानातील दहशतवाद्यांना घरात घुसून मारू, आम्हाला युद्ध नको आहे; पण खुमरुमी दाखवाल तर कायमचा धडा शिकवू वगैरे ठेवणीतली वाक्ये ऐकवून राजनाथ सिंह यांनी भाषण पूर्ण केले. पण त्यांच्या या प्रदीर्घ भाषणात 'ऑपरेशन सिंदूर'च्या अनुषंगाने जे जे प्रश्न उपस्थित झाले आहेत त्यापैकी एकाचेही उत्तर नव्हते किंवा त्यातील एकाही मुद्द्याला त्यांनी स्पष्ट करायचा प्रयत्न केला नाही.

भारताने पाकिस्तानला चोख धडा शिकवला, त्यामुळे पाकिस्तान गुडघ्यावर आले आणि त्यांनी भारताकडे युद्धबंदीची अपेक्षा केली त्यानुसार युद्धबंदी झाली, असे ते म्हणाले. मुख्य प्रश्न असा होता की, जर पाकिस्तान आपल्यापुढे गुडघे टेकत होता तर त्यावेळी आपण त्यांच्यापुढे नेमक्या कोणत्या अटी घातल्या हे सरकारने स्पष्ट करावे, अशी मागणी अनेक दिवस होत होती; पण सरकारने त्यावर काहीही उत्तर दिलेले नाही.

पाकिस्तानला बिनशर्त माफी घ्यायचे कारण काय होते यावर सरकार काही बोलले नाही. ट्रम्प यांनी मध्यस्थी कशी केली या प्रश्नालाही बगल दिली गेली. दोन्ही देशांमध्ये मीच युद्धबंदी केली असे ट्रम्प २६ वेळा का म्हणाले. यावरही राजनाथ सिंह काही बोललेले नाहीत. नुसतेच शाब्दिक फुलारे उडवत राजनाथ सिंह यांनी आपले भाषण संपवले; पण त्यातून नेमकी वस्तुस्थिती लोकांपुढे किंवा देशापुढे आली नाही. निदान देशाच्या संरक्षण सिद्धतेबाबत अनेक संरक्षणतज्ज्ञांनी चिंता व्यक्त केली असताना त्याबाबत सरकारची काय भूमिका आहे यावर त्यांनी भाष्य करणे अपेक्षित होते, पण तेही झाले नाही. संरक्षण सामग्री मिळण्याची प्रक्रिया खूप जटील आहे आणि त्यात खूप वेळ जातो अशाही तक्रारी आहेत.

लष्करातील विद्यमान कार्यरत अधिकार्यांनीही त्यावर जाहीर नाराजी व्यक्त केली असूनसुद्धा संरक्षण मंत्र्यांना त्यावर काहीही बोलावेसे वाटले नाही याचे आश्चर्य वाटल्याखेरीज राहात नाही. विरोधी पक्षाकडून काँग्रेसचे आसाममधील खासदार गोगोई यांनी चर्चेला प्रारंभ केला. त्यांनी केलेले भाषण मात्र अत्यंत टोकदार होते. संरक्षण मंत्र्यांच्या निवेदनात आम्हाला आणि देशाला काय अपेक्षित आहे किंवा काय अपेक्षित होते यावर त्यांनी नेमकेपणाने बोट ठेवत सरकारला घेरण्याचा प्रयत्न केला. पाकिस्तानच्या विरोधात युद्ध सुरु झाल्यानंतर जगातला एकही देश भारताच्या बाजूने का आला नाही, असा सवाल करत गोगोई यांनी सरकारची कोंडी करण्याचा प्रयत्न केला.

ऐन युद्धकाळात पाकिस्तानला आंतरराष्ट्रीय नाणेनिधी, आशियाई

विकास बँक आणि जागतिक बँक या महात्वाच्या वित्तीय संस्थांनी भरभरून आर्थिक मदत केली. पाकिस्तानला केली जाणारी मदत अंतिमतः भारताच्या विरोधात वापरली जाईल अशी भारताची भूमिका होती, पण त्याकडे एकाही संस्थेने किंवा देशाने लक्ष दिले नाही ही वस्तुस्थिती गोगोई यांनी नेमकेपणाने मांडली. पहलगाम हत्याकांडाचा जगातल्या अनेक देशांनी निषेध केला, पण या हत्याकांडाला जबाबदार असलेल्या पाकिस्तानचा एकही देशाने निषेध केलेला नाही ही वस्तुस्थितीही त्यांनी कथन केली. भारताची पाच लढाऊ विमाने पाकिस्तानने पाडली असा दावा वारंवार केला गेला आहे, पण त्याबाबत सरकारने कायमच लपवाछपती केली आहे. या संबंदातील वस्तुस्थिती देशापुढे मांडायला सरकार का कचरते असाही काँग्रेस नेत्यांचा प्रश्न होता. आज दिवसभरात या विषयाच्या अनुषंगाने जी चर्चा झाली त्यात सत्ताधारी पक्षाकडून झालेली भाषणे निराशाजनकच होती.

विरोधी पक्षाचे लोक पाकिस्तानची भाषा बोलतात असा त्यांचा मुख्य आरोप याही वेळी कायम राहिला. सैन्याच्या पराक्रामावर विरोधी पक्षाचे लोक प्रश्नचिन्ह उपस्थित करतात वगैरे जुने आक्षेप सत्ताधारी पक्षाचे लोक पुढे करत राहिले, पण त्यात वस्तुस्थिती मांडण्यापेक्षा फुकाचा अविर्भाव अधिक होता. वास्तविक पाकिस्तान विरोधातील संघर्षात देशातल्या तमाम विरोधी पक्षांनी सरकारची पाठराखण करीत सरकार या संबंदात जी भूमिका घेईल त्याला पूर्ण समर्थन जाहीर केले असताना विरोधी पक्षाचे लोक पाकिस्तानची बाजू घेऊन बोलतात या आरोपात कुठलेही तथ्य नाही.

भारत जिंकण्याच्या स्थितीत असताना किंवा या संघर्षात भारतीय सैन्याने पाकिस्तानवर वर्चस्व मिळवले असताना अचानक युद्धबंदी का स्वीकारली गेली, हा लाखमोलाचा प्रश्न या चर्चेतून अनुरित राहता कामा

नये. या चर्चेला उत्तर देताना सरकारकडून या सगळ्या बाबींवर भाष्य होणे अपेक्षित आहे, ते होईल की नाही यावरच या सोळा तासांच्या चर्चेचे यश अवलंबून असेल. मुळात पाकिस्तानविषयीच्या संघर्षाच्या मुद्द्यावर सगळा देश एकत्र आहे अशी खात्री सरकारला वारंवार दिल्यानंतरही या संघर्षाबाबतची नेमकी वस्तुस्थिती देशापुढे मांडायला सरकारने कचरायचे कारण नाही.

दोन देशांमध्ये जेव्हा युद्ध होते त्यावेळी काही ना काही नुकसान अपेक्षितच असते, ते मान्य करून त्यातून चुका सुधारायच्या असतात. पण जर तुम्ही चुकाच मान्य केल्या नाहीत, तर परिस्थिती सुधारण्यालाही संधी मिळत नाही, ही बाब सरकारने ध्यानात घ्यायला हवी आहे. हा केवळ

भाजप सरकारच्या एकट्याचा यशाचा किंवा अपयशाचा विषय नाही संपूर्ण देशापुढील संरक्षणविषयक आव्हानाचा हा विषय आहे. त्यामुळे निदान संरक्षण मंत्र्यांनी तरी आज अधिक प्रगल्भ निवेदन करायला हवे होते. लोकसभेतील ही चर्चा उदाही सुरु राहणार आहे, त्या चर्चेअंती तरी काही हाती लागेल का नाही याचीच आता उत्सुकता आहे.

आम्ही शूद्र आहोत.हे ओबीसी स्वीकारतात का ?

काँग्रेसच्या सत्ताकाळात जातिनिहाय जनगणना झाली नाही ही चूक होती.तेव्हा मला ओबीसींचे प्रश्न कळले नव्हते. अशी कुबुली लोकसभेतील विरोधी पक्षनेते व काँग्रेसचे खासदार राहुल गांधी यांनी दिली.या अगोदर पंडितांनी शूद्रांना लुटले...याची माफी राष्ट्रीय स्वयंसेवक संघाचे सरसंघचालक मोहन भागवत मागितली.देशाची सत्ता आळीपाळीने उपभोगणाऱ्या काँग्रेस आणि भाजपा या दोन्ही विषमतावादी विचारधारा आहेत.हे यातून स्पष्ट होते.याच बरोबर स्वातंत्र्या पूर्वी आणि स्वातंत्र्याची सत्तरी ओलांडल्या नंतरही सत्ता ही उच्च जातीय लोकांकडे आजही आहे. समतेच्या विचारा विरोधातली मनुस्मृती डॉ.बाबासाहेब आंबेडकरांनी जाळली ती त्यांच्या जीवनातल्या प्रत्यक्ष अनुभवांनुसार केलेली कृती होती.महात्मा जोतिबा फुले, राजर्षी शाहू महाराज,डॉ.बाबासाहेब आंबेडकर यांच्या समतेच्या चळवळीबद्दल उच्चवर्णीय विचारवंत सातत्याने हेटाळणी करणाऱ्या प्रतिक्रिया देत असतात.यातून सर्वात दिशाभूल होते ती ओबीसी बांधवांची.ओबीसी मानसिक दृष्ट्या आपही तब्य्यात मळ्यात आहेत.भारतात शूद्र असणे म्हणजे काय ? हे अनुभवावे लागते. ब्राह्मण क्षत्रिय वैश्य हे शूद्रांवर अन्याय करणे हाच हिंदू वैदिक धर्म आहे असे मानतात. त्यामुळे एखादा शूद्र या शोषणात,अत्याचारात चिरडला गेला तर ते त्याच्या पूर्व जन्मातले पाप आहे.असे सांगून धर्माने दिलेल्या शोषणाच्या अधिकारातून या अत्याचारांचे जाहीर समर्थन करतात.अन्यायकारक देव आणि धर्मास विरोध करण्याचे धाडस ओबीसी मध्ये नाही.किंबहुना धर्म चिकित्सा करणे आजच्या कोणत्याही ओबीसी नेतृत्वास किंवा सामान्य कार्यकर्त्यास मान्य नाही.उच्च जातीय लोकांच्या फायद्यासाठीच देव आणि धर्म आहे.

अलीकडे त्यात हिंदू राष्ट्रवादाची निर्मिती केल्याचे आपण पहात आहोत. भारतात संविधानाची सत्ता आल्यानंतरही काँग्रेसला ओबीसी शूद्रांचे दुःख का कळले नाही ? आजही उच्च जातीय राज्यकर्त्यांची मानसिकता ही सरंजामी जमीनदारी, पुरोहितशाही,भांडवलदारी आहे.याच पद्धतीने ओबीसींवर गुलामीचा संस्कार पारंपरिक हिंदू धर्म रोजच करत असतो.हिंदू धर्म ब्राह्मण क्षत्रिय वैश्य यांना इतरांवर वर्चस्व गाजविण्याचा धर्मसंस्कार देतो.त्याच पद्धतीने शूद्र ओबीसींना गुलामी स्वीकारण्यास भाग पाडतो. हिंदू धर्माच्या अंतर्गत गुलामीचे दुःख समजणे अवघड काम आहे.आधुनिक शिक्षणा शिवाय ही गोष्ट समजतच नाही. आजची भारताची शिक्षण व्यवस्था सहजपणे मनुस्मृतीच्या गुलामीचे समर्थन करते. सोबतची हजारा बुवा बापू नाना दादा आणि उच्चवर्णीय साहित्यिक कवी पत्रकार वर्ण वर्चस्व सातत्याने सांगत आहेत.रामायण महाभारत वेद उपनिषदे यातला हाच संस्कार ही ग्रंथ संपदा बुद्ध चार्वाक यांच्या तर्क बुद्धीने वाचल्यावर समजते.अगोदर शूद्रांना शिक्षण वाचन लेखन यांचे अधिकार नाकारण्यात आले.त्यामुळ बुद्ध चार्वाक ओबीसी वाचणार कसे ? त्यामुळे ब्राह्मणांनी शूद्रांचे शोषण केले याची क्षमा भागवतांनी मागितली तरी शोषित ओबीसींना त्याचा अर्थ समजत नाही. शूद्रांची गुलामी हाच हिंदू धर्म आहे.हा त्यांच्या मानगुटीवर बसलेला धर्म संस्कार पुसणार कोण ?भाजपाच्या वर्तमानातील घोडचुकांमुळे काँग्रेसची सत्ता आली,त्यांनी जातनीयहाय जनगणना केलीही.तरी आम्ही ओबीसी आहोत म्हणजे काय ? हे समजू नये अशी प्रचार यंत्रणा हिंदूत्व वादी करताहेत.अर्थात काँग्रेस भाजपा आणि इतर उजवे डावे शूद्र म्हणजे काय ? हे कधीच सांगणार

नाहीत.कारण या शोषणास सारे उच्च जातीय जबाबदार आहेत.ज्या दिवशी ओबीसींना त्यांचे शोषण स्वतःच्या अनुभवातून समजेल ? त्या क्षणी ते विषमता वादी देव धर्म सोडून देतील.भारतीय संविधान डोक्यावर घेतील.आज देशाला विषमता वादी धर्म चिकित्सेची गरज आहे.जमीन जंगल पाणी समुद्र शिक्षण आरक्षण यांच्या जमिनीवरच्या रस्त्यावरच्या लोक लढ्याची गरज आहे. डॉ.बाबासाहेब आंबेडकर रस्त्यावरचे लढे अगोदर लढतात.पाणी हक्क चवदार तळे, कुळ कायदा जमीनहक्क,मनुस्मृती दहन,जंगल हक्क,या साऱ्यातून ओबीसींना उच्च जातींनी लादलेल्या गुलामीचा प्रत्यक्ष अनुभव समजून सांगतात.या आंदोलन,लढे यांचा अभ्यास करून मी जेव्हा प्रत्यक्ष लढलो.तेव्हा मी विषमता समजून घेतली. शालेय शिक्षणात ही गुलामी समजत नाही.गुलामी समजल्यानंतर आपला परिवार,गाव, समाज,राष्ट्र यांच्या न्यायासाठी लढण्याची प्रेरणा आपोआप मिळते.अर्थात आम्ही शूद्र नशिबाने प्रारब्ध यातून झालो नाही.उच्च जातींच्या सुरक्षासाठी सत्तेसाठी ,वर्चस्वासाठी रचलेले ही सुनिर्णयित खेळी आहे.हा या देशातील अन्यायच आहे. म्हणूनच उच्चवर्णीय जातींनी या समतेच्या लढ्यात ओबीसींच्या न्यायासाठी उतरले पाहिजे.निसर्ग न्याय अटल आहे.देशाने हा निर्णय लवकर घ्यावा.समतेची क्रांती अटल आहे.

*****

जय ओबीसी.

राजाराम पाटील

८२८६०३१४६३.

उरण,जिल्हा टाणे

सर्प विज्ञानाची गरज

महाराष्ट्रात नागपंचमी सणाला नागाची मनोभावे पूजा केली जाते. या दिवशी, सापाची पूजा केल्याने कुटुंबाला संरक्षण मिळते, असे मानले जाते. आज नागपंचमी सण आहे. त्यानिमित्त सर्प विज्ञानाची गरज जाणून घेऊया. शेतात उंदीर, घुशींमुळे पिकांची नासाडी होते. उंदीर, घुशी हे सापांचे भक्ष्य असल्याने शेतातील पिकांचे नैसर्गिकरित्या संरक्षणच काम साप करत असतात. म्हणून ते एक प्रकारे शेतकार्याचे मित्र आहे. म्हणून त्यांची कृतज्ञता व्यक्त करण्याच्या भावनेतून पूजा केली जाते. अनेक धर्मात नागदेवतेला महत्त्व दिलेले आहे. संत तुकाराम महाराज सांगतात, कोणत्याही प्राण्याचा मत्सर न करता चित्त शुद्ध करावे. प्राण्यांना सुखी ठेवणे ही ईश्वराची पूजा आहे. ते पुढील अमांगल्यतून सांगतात- मारू नये सर्प संतांचिये दृष्टी ।

होतील ते कधी व्यापकपणे ॥

आपल्याला साप, त्याच्या प्रजाती, विषारी, निम विषारी, बिन विषारी साप, त्यांचे अधिवास, प्रजनन काळ, दक्षता व उपचार यासंबंधी माहिती असणे गरजेचे आहे. पूर्वी शेती बारमाही नसल्याने अनेक साप हे झाडेझुडपे, डोंगर, माळरानावर असत. कारण त्यांना तिथे त्यांचे भक्ष्य सहज मिळत असे. मात्र, आज बारमाही शेती, नगदी पिके व धरणांच्या पाटावाटे येणारे पाणी यामुळे सतत ओलावा मिळाल्याने त्यांना मोठे आश्रयस्थान प्राप्त झाले आहे. अशा कारणाने सापाचा वावर वाढल्याने सर्पदंश वाढू लागले आहे. जागतिक आरोग्य संघटनेनुसार, वर्ष २०२३ मध्ये भारतात सर्पदंशांमुळे जवळपास ५० हजार मृत्यू झाले आहेत. पावसाळी हंगाम हा त्यांचा प्रजनन काळ असतो.

साप म्हटलं की प्रथम जाणवते ती सापाबद्दलची भीती. ही भीती नाहीशी करायची असेल तर विषारी, निम विषारी, बिन विषारी साप ओळखता आले पाहिजे. बर्बातवा अज्ञानातूनच साप मारले जातात. निसर्गातील इतर घटकांप्रमाणे साप परिसंस्थेचे भाग आहेत. त्यांचे अस्तित्व नष्ट होऊ नये यासाठी त्यांच्या विषयीचे सर्प विज्ञान जाणून घेतले पाहिजे. जगात जवळपास २७०० प्रकारचे साप तर भारतात ३४० जाती सापडतात, त्यात ६९ जाती विषारी आहे. महाराष्ट्रात ५२ जातीत जवळपास १२ साप विषारी आहेत.

विषारी साप- नाग, मण्यार, घोणस, फुरसे, पोवळा, चापडा, समुद्र साप, निमविषारी साप- मांजर्गा, हरणटोळ, उडता सोनसर्प, भारतीय

अंडीखाऊ साप, श्वानमुखी, झिलान, जाडरेती सर्प, तर बिनविषारी धामग, धूळनागीण, मांडूळ, अजगर, तस्कर, खवल्या, गवत्या, पानदिवड, कवड्या, नानेटी, डुख्या घोणस, विंचू वाळा, विगांग नायकुळ, कुकरी, कृष्णशीर्ष, शेवाळी वनसर्प, रजतबन्सी होत. अंनाकोडाबाबत जाणून घेण्याची उत्सुकता अनंकांना असते. हा साप दक्षिण अमेरिकेत आढळतो. तो बिन विषारी व निशावर आहे. तो पाण्यात राहतो. जवळपास २५० किलो तर ३० फुटापर्यंत लांबीचा असतो. तो भारतात आढळत नाही.

साप उंदरांची बिळे, विट दगडाचे ढीग, अडगळीच्या जागा, काही साप खारफुटीची जागी, खेकड्यांची बिळे, काही साप झाडावर, गवतात आढळतात. उंदीर, घुशी, सरडे, पाली, बेडूक, पक्ष्यांची अंडी, छोटे कीटक तर समुद्री साप मासे खातात. तर अजगरासारखे साप ससे, हरणाची पिळे, डुकर, घुशी, कोंबड्या, शेळ्या, मेंढ्या त्यांचे भक्ष्य असते. नागराज (किंग कोब्रा) हा विषारी साप १४ ते १५ फुटापर्यंत लांब असतो. सहसा घनदाट अरण्यात आढळतो. भक्ष्य म्हणून लहान विषारी, बिनविषारी सापांनासुद्धा खातो. नागाच्या ७ जाती भारतात आहेत. नाग हा विषारी जातीचा साप आहे. नाग फणा काढतो तेव्हा डोक्याच्या मागील बाजूस १० असा आकडा दिसतो.

मण्यार हा विषारी साप उंदीर, सरडे, पाली तसेच इतर लहान सापही खातो. निशावर असल्याने रात्री दिसतो. अंगावर निळसर काळ्या रंगाचे आडवे पट्टे तर डोक्यावर पांढरे ठिपके असतात. ५ फुटापर्यंत लांब असतो. याच्या भारतात ८ जाती सापडतात. विषारी घोणसचा गर्द पिवळा तपकिरी रंग असतो आणि लांबट गोल शरीर असते.

या ठिपक्यांच्या शरीराच्या डावीकडे उजवीकडे डोक्यापासून शेपटीपर्यंत तीन माळा असतात. भारतात याच्या २ जाती सापडतात. चिडल्यावर कुकरच्या शिड्डीसारखा आवाज करतो. विषारी फुरसे साप तपकिरी लाल रंगावर पांढरी नक्षीदार, डोक्यावर बाणाकृती पांढरी नक्षी असते. शरीरावर करवतीच्या दातासारखे खवले असतात. किंचू हे त्याचे भक्ष्य आहे. याच्या ३ जाती भारतात सापडतात. लांबी सव्वादोन फुटापर्यंत असते. तो घोणसप्रमाणे जाडजूड असतो. नाग, मण्यारचे विष नुराटोक्झिक असल्याने मज्जासंस्थेवर परिणाम होतो. दंश झालेल्या ठिकाणी जळजळ, तीव्र वेदना, अंग जळ होणे, होलपाय गळून जाणे, डोळ्यांच्या पापण्या आपोआप मिटणे, झोप आल्यासारखे होणे, मळमळ, उलट्या, जीभ जड होणे, पोट सांधे दुखू

लागणे, श्वासोच्छ्वास घेण्यास त्रास होतो.

घोणस व फुरसे यांचे विष हिमोटोक्झिक असल्याने रक्तावर परिणाम होतो. दंशच्या ठिकाणी सूज येते व वाढत जाते. जखम होऊन लालसर हिरवट पाणी निघते. हिरड्या, नाक, कान, लघवीतून रक्त यायला लागते. कोणत्याही सापाचा दंश झाल्यास बाधित व्यक्तीचे मनोबल खचू न देता धीर देणे, रक्ताभिसरण वेगाने होऊ नये यासाठी त्यास जास्त चालू, बोलू देऊ नये. नाग, मण्यारचा दंश असल्यास आवळ पट्टीने रक्तपुरवठा बंद होईल अशी बांधू नये. जखम पाण्याने धुऊन जंतूनाशकाने स्वच्छ करावी. खाण्यापिण्यास देऊ नये. दंश झालेल्या ठिकाणी कापू नये. अति तातडीने रुग्णास दवाखान्यात न्यावे. रुग्णांचे प्राण वाचवणे महत्त्वाचे आहे.

काही दक्षता घेणे गरजेचे आहे. जिथे उंदीर, पाल, सरडे, बेडूक, घुशी असतात अशा ठिकाणी साप येतात. त्यामुळे अंगण व घराची स्वच्छता राखावी. अडगळ ठेवू नये. रात्री फिरताना काठी आपटत चालावे. काठीच्या कंपणाने साप बाजूला सरकतात. भ्रमंती करताना टोपी, पायात बूट घालावेत. घराजवळ अंडी देणारे पशू, पक्षी नसावे. शेतात काम करताना गनबूट वापरावेत. शेतातील घरात झोपताना भिंतीला खेटून झोपू नये. साप दिसल्यास विनाकारण डिवचू नये. माहिती असल्याशिवाय पकडू नये, मारू नये. सर्पमित्रांना तातडीने माहिती द्यावे. ते योग्यरीतीने पकडून जंगलात सोडतील. सापांबाबत काही अंधश्रद्धा व भाकड कथा रूढ आहेत. जसे की, सापाला तीन फुटापेक्षा पुढील अंधुक दिसते. त्यास कृष्णधवल दिसते. हल्ला होत असल्यास तो बचाव करत निघून जातो किंवा प्रतिहल्ला करतो. साप दूध पितो. पुंगीच्या तालावर डोलतो. बदला घेतो. नागाच्या डोक्यावर नागमणी असतो. १०० वर्षे जगलेला साप मानवी अवतार घेतो. धामग गायी-म्हशीच्या पायाला विळखा घालून दूध पिते. सापांच्या अंगावर कस असतात. साप पुरातन धनाचे रक्षण करतो. सापाचे विष मंत्राने उतरता येते. साप पकडण्याचे मंत्र असतात. गर्भवती स्त्री व साप यांची नजरानजर झाल्याने जन्माला येणारे मूल जीभ चाटणारे बनते.

साप हा कन्यजीव संरक्षण अधिनियम १९७२ च्या अनुसूचित येतात. साप पकडून घरी ठेवणे, त्यांचे प्रदर्शन मांडणे, सोशल मीडियावर प्रसारित करणे असे अनुचित प्रकार केल्यास दंडात्मक कारवाई केली जाऊ शकते. सर्पमित्रांना फ्रंटलाइन वर्कर्स दर्जा व १० लाख रुपयांचा विमा देण्यात आला आहे.

आदित्य रॉय कपूरप्रमाणे नाशत्यात ८ वर्ष एकाच पदार्थ खाल्ल्यास शरीरास काय फायदे होतात? आहारतज्ज्ञ काय सांगतात, वाचा

तुम्हाला माहिती आहे का, अभिनेता आदित्य रॉय कपूर गेल्या आठ वर्षांपासून नाशतात सलग एकाच प्रकारचा पदार्थ खातोय? करीना कपूर खानबरोबर तिच्या ' व्हॉट युमन वॉन्ट ' या पॉडकास्टदरम्यान त्याने दिवसाची सुरुवात कोणत्या आवडीच्या पदार्थापासून करतो याची माहिती दिली. यावेळी त्याने सांगितले की, मी गेल्या आठ वर्षांपासून एकाच प्रकारचा नाशता करतोय, तो म्हणजे ओट्स. त्यात काही फ्लेवर्स असतात. अंडीही मिसळलेली असतात. पण, त्यात अंडी मिसळलीत हे खाताना तुम्हाला कळतही नाहीत, कारण तशी चवही लागत नाही, त्यामुळे हा नाशता मला आवडतो. सकाळी मला काहीतरी गोड खाण्याची सवय असल्याने मी फळ खातो.

तुम्हाला माहिती आहे का, अभिनेता आदित्य रॉय कपूर गेल्या आठ वर्षांपासून नाशतात सलग एकाच प्रकारचा पदार्थ खातोय? करीना कपूर खानबरोबर तिच्या ' व्हॉट युमन वॉन्ट ' या पॉडकास्टदरम्यान त्याने दिवसाची सुरुवात कोणत्या आवडीच्या पदार्थापासून करतो याची माहिती दिली. यावेळी त्याने सांगितले की, मी गेल्या आठ वर्षांपासून एकाच प्रकारचा नाशता करतोय, तो म्हणजे ओट्स. त्यात काही फ्लेवर्स असतात. अंडीही मिसळलेली असतात. पण, त्यात अंडी मिसळलीत हे खाताना तुम्हाला कळतही नाहीत, कारण तशी चवही लागत नाही, त्यामुळे हा नाशता मला आवडतो. सकाळी मला काहीतरी गोड खाण्याची सवय असल्याने मी फळ खातो.

अनेक वर्ष एकाच प्रकारचा नाशता शरीरासाठी खरंच फायदेशीर असतो का? चेन्नईतील श्री बालाजी मेडिकल सेंटमध्येील आहारतज्ज्ञ दीपलक्ष्मी यांनी इंडियन एक्सप्रेसशी बोलताना सांगितले की, या नाशत्यात कॉम्प्लेक्स कार्बोहायड्रेट्स, बेस्ट प्रोटीन, हेल्दी फॅट्स आणि अँटीऑक्सिडंट्सचे

संतुलित मिश्रण असते; ज्यामुळे दिवसाची सुरुवात करण्यासाठी हा नाशत्यातील एक सर्वोत्तम पर्याय आहे.

ओट्समध्ये हळूहळू पचणारे कार्बोहायड्रेट्स असतात, तसेच त्यात फायबरचे प्रमाण अधिक असते, त्यामुळे शरीरात ऊर्जेची पातळी राखण्यास आणि पचनक्रिया सुधारण्यास मदत होते. अंड्यात हाय प्रोटीन्स असतात, त्यामुळे स्नायूंच्या दुरुस्तीसाठी आणि पोट भरण्यास मदत होते. बेरीमध्ये अँटीऑक्सिडंट्स असतात, जे ऑक्सिडेटिव्ह ताण कमी करण्यास आणि रोगप्रतिकारक शक्ती वाढवण्यास मदत करतात, तर सुका मेव्यात हेल्दी फॅट्स असतात, जी मेंदू आणि हृदयाच्या आरोग्यासाठी फायदेशीर असतात, असे आहारतज्ज्ञ दीपलक्ष्मी यांनी सांगितले.

दीपलक्ष्मी यांनी पुढे सांगितले की, या नाशत्याचे आरोग्यदायी फायदे मूलभूत पोषणापेक्षाही जास्त आहेत. यामुळे रक्तातील साखरेची पातळी नियंत्रित करण्यास मदत होते, यामुळे भूक जास्त काळ नियंत्रणात ठेवता येते. चयापचय क्रिया सुधारते आणि स्नायूंचे आरोग्य सुधारते. विशेषतः सक्रिय जीवनशैली जगणाऱ्या व्यक्तींसाठी हे फायदेशीर असते.

अशाप्रकारे फायबर आणि प्रोटीनयुक्त नाशता केल्याने सकाळी कामात लक्ष केंद्रित करणे आणि ऊर्जा पातळी वाढवण्यास मदत होते. कॉफी पिण्यापूर्वी या प्रकारचा नाशता केल्यास अँसिडिटी आणि पोटसंबंधित समस्या टाळण्यास मदत होते.

'या' गोष्टीची घ्या काळजी पण, नाशत्यात अनेक वर्ष ओट्स खाणं हे काही लोकांसाठी फायद्यापेक्षा नुकसानकारकही ठरू शकते, कारण ओट्स सामान्यतः आरोग्यदायी असले तरी त्यात फायटिक अँसिड असते, ज्यामुळे शरीरात खनिजांचे पोषण थोडे कमी होते. फक्त ओट्स नाही तर आहारात विविध प्रकारच्या पौष्टिक घटकांचा समावेश केल्यास चिंतेचे

काही कारण नाही. अंडी पौष्टिक असली तरी ती कमी प्रमाणात खावीत, विशेषतः हाय कोलेस्ट्रॉलची समस्या असलेल्यांनी अंडी खाताना काळजी घ्यावी.

सुका मेव्यात पोषक तत्वांचा मोठ्या प्रमाणात समावेश असतो, पण कॅलरीजही जास्त असतात, त्यामुळे त्याचेही प्रमाणात सेवन करावे, विशेषतः वजन नियंत्रित ठेवण्याचा प्रयत्न करणाऱ्यांनी काळजी घ्यावी. याशिवाय पोटसंबंधित समस्या टाळण्यासाठी बेरीचे सेवनही मर्यादित करावे.

एकंदरीत दीपलक्ष्मी यांनी सांगितले की, नाशत्यात रोज ओट्स खाणं बहुतेक व्यक्तींसाठी विशेषतः सक्रिय जीवनशैली जगणाऱ्या लोकांसाठी सुरक्षित आहे. यामुळे मॅक्रोन्यूट्रिएंट्सचे संतुलन नियंत्रणात राहते, तसेच नियमित शारीरिक हालचाली करत असल्यास शरीरास ऊर्जा प्रदान करते; यामुळे निरोगी आरोग्यास चालना मिळते.

पण, नाशत्यात ओट्स खाण्याचे फायदे व्यक्तिगतरित्या बदलणारे आहेत. त्यामुळे तासनतास बसून राहणाऱ्या किंवा बसून काम करणाऱ्या व्यक्तीला नाशत्यात ओट्स खाणं फायदेशीर ठरेलच असे नाही, त्याला शरीराच्या गरजेनुसार आहार खाणं महत्त्वाचे आहे. याशिवाय हाय

कोलेस्ट्रॉल किंवा लर्जी यांसारख्या विशिष्ट आरोग्य समस्या असलेल्यांनी नाशत्यात बदल करणं आवश्यक आहे, त्यामुळे नाशता किंवा आहारातही कोणत्याही पदार्थाचे सेवन करण्यापूर्वी एकदा आहारतज्ज्ञांची मदत नक्की घ्या.

वर्क-फ्रॉम-होम करताय? मग उभे राहून काम करणे योग्य की बसून काम करणे जाणून घ्या तज्ज्ञांचे मत

करोना काळांतराने अनेक कंपन्या आजही हायब्रिड किंवा वर्क-फ्रॉम-होम पद्धतीने सुरु आहेत. घरून काम करताना अनेक जण उभे राहून काम करण्यास पसंती देतात, तर काही जण बसून काम करण्यास पसंती देतात. परंतु, यातील उभे राहून काम करणे योग्य की बसून काम करणे योग्य; याबाबत अनेक जण वेगवेगळी मतं व्यक्त करतात. यात उभे राहून काम करणाऱ्या डेस्कची पोश्च सुधारण्यासाठी आणि पाठदुखी कमी करण्यासाठी, रक्तातील साखर नियंत्रित करण्यासाठी इन्सुलिन कार्याशी संबंधित गोष्टींसाठी अनेकदा प्रशंसा केली जाते.

जास्त वेळ बसल्याने शरीरातील ग्लूकोजचे कार्यक्षमतेने व्यवस्थापन करण्याची क्षमता कमी होऊ शकते, ज्यामुळे कालांतराने इन्सुलिन प्रतिरोधनाचा धोका वाढतो. उभे राहणे किंवा हालचाल करणे यांसारख्या कमीस्तरीय क्रियाकलापांमुळे देखील स्नायूंना ग्लूकोज अधिक प्रभावीपणे वापरण्यास मदत होऊ शकते.

ही पद्धत खरंच फायदेशीर आहे का?

प्रमाणित मधुमेह शिक्षक कनिष्ठा मल्होत्रा इंडियन एक्सप्रेस.कॉमला सांगतात, दीर्घकाळ बसण्यापेवजी उभे राहून डेस्क वापरल्याने इन्सुलिन संवेदनशीलता आणि ग्लूकोज चयापचय वाढू शकतो, विशेषतः टाइप २ मधुमेहाचा धोका असलेल्या व्यक्तींमध्ये. उभे राहून किंवा हालचालीने बसण्याचा वेळ कमी केल्याने जेवणानंतर रक्तातील ग्लूकोजच्या वाढीचे प्रमाण कमी होण्यास मदत होते आणि एकूणच चयापचय आरोग्य सुधारते.

त्या पुढे म्हणाल्या की, एकटे उभे राहणे हे हालचाल समाविष्ट करण्याइतके प्रभावी नसले तरी दिवसभर काम करतेवेळी बसणे आणि उभे राहणे यामध्ये आलटून पालटून इन्सुलिन प्रतिरोधनात थोडीशी सुधारणा होऊ शकते. प्रत्येक तासाच्या काही भागासाठी उभे राहणे यासारखे छोटे बदलदेखील कालांतराने फरक करू शकतात. तथापि, उभे राहणे हे चालणे

किंवा स्ट्रेचिंग यासारख्या हलक्या हालचालींसोबत एकत्र केले तर सर्वात लक्षणीय फायदे दिसून येतात.

रक्तातील साखरेच्या नियमनात मोजता येणारा फरक पाहण्यासाठी कामाच्या दिवसात किती वेळ उभे राहणे किंवा हलके हालचाल करणे आवश्यक आहे?

रक्तातील साखरेच्या नियमनात मोजता येण्याजोग्या सुधारणा साध्य करण्यासाठी, उभे राहून किंवा हालचालीने दररोज बसण्याचा वेळ ६०-९० मिनिटांनी कमी करणे फायदेशीर आहे, असे मल्होत्रा नमूद करतात. दर ३०-६० मिनिटांनी बसणे आणि उभे राहणे यामध्ये बदल करणे किंवा चालणे, स्ट्रेचिंग किंवा हलके व्यायाम यांसारख्या हलक्या हालचालींचा समावेश केल्याने जेवणानंतर ग्लूकोजची पातळी लक्षणीयरीत्या कमी होऊ शकते आणि अनेक महिन्यांत इन्सुलिन संवेदनशीलता सुधारू शकते.

इन्सुलिन प्रतिरोधकता किंवा प्रीडायबिटीज असलेल्या लोकांसाठी मार्गदर्शक तत्त्वे किंवा खबरदारी, ज्यांना स्टॅडिंग डेस्क सेटअपवर स्विच करावेच आहे.

इन्सुलिन रेझिस्टन्स किंवा प्रीडायबिटीज असलेल्यांसाठी, हळूहळू संक्रमण महत्त्वाचे आहे. मल्होत्रा म्हणतात, दर ३०-६० मिनिटांनी बसणे आणि उभे राहणे आलटून पालटून सुरु करा, कामाच्या दिवशी एकूण १-२ तास उभे राहण्याचा प्रयत्न करा. थकवा कमी करण्यासाठी अँटी-फॅटीग मॅट्स वापरा. अस्वस्थता किंवा रक्ताभिसरण समस्या टाळण्यासाठी दीर्घकाळ स्थिर उभे राहणे टाळा.

फायदे वाढवण्यासाठी हलक्या हालचाली, जसे की स्ट्रेचिंग किंवा थोडे चालणे यांचा समावेश करा. लक्षणीय बदल करण्यापूर्वी, विशेषतः जर तुम्हाला न्यूरॉपॅथी, सांधे, हृदय व रक्तवाहिन्यांसंबंधी आजार असतील तर आरोग्यतज्ज्ञांचा सल्ला घ्या.

चविष्ट सारण अन् कुरकुरीत ब्रेड यंदाच्या पावसाळ्यात 'ब्रेड पकोडा' बनवून खाल्ला की नाही? सोपी रेसिपी नोट करा

पावसाळ्यात किंवा थंड हवामानात गरमगरम पकोडे खाण्याची मजाच काही और असते. अशा वेळी ब्रेड पकोडा हा एक अतिशय सोपा, झटपट आणि चविष्ट पर्याय आहे. बाहेरून कुरकुरीत आणि आतमध्ये चविष्ट सारण भरून तयार केलेला ब्रेड पकोडा अनेकांच्या आवडीचा आहे. चहा बरोबर खाण्यासाठी हा एक उत्तम नाश्ता आहे. सकाळी अथवा

संध्याकाळच्या नाशत्यासाठी तुम्ही हा पदार्थ बनवून याचा आस्वाद घेऊ शकता. बाजारतही हा चविष्ट विकत मिळतो पण पावसाळ्यात बाहेरचे अन्नपदार्थ आपल्या आरोग्यासाठी धोका निर्माण करू शकतात अशात घरीच तुम्ही सोप्या पद्धतीचे हा चविष्ट नाश्ता बनवून सर्वांना खुश करू शकता. याची चव अप्रतिम लागते आणि पावसाळ्यात तर याला खाण्याची मजा आणखीनच दिगुणित होते. चला जाणून घेऊया यासाठी लागणारे साहित्य आणि कृती. साहित्य पकोड्यासाठी: ब्रेड स्लाइस - ६ (पांढरे किंवा ब्राउन ब्रेड) बटाटे - ३ मध्यम (उकडून कुस्करलेले) हिरव्या मिरच्या - २ (बारीक चिरून) आले - १/२ टीस्पून (किसलेले किंवा पेस्ट) हळद - १/४ टीस्पून लाल तिखट - १/२ टीस्पून जिरे - १/२ टीस्पून आमचूर पावडर / लिंबू रस - १ टीस्पून कोथिंबीर - २ टेबलस्पून (बारीक चिरलेली) मीठ - चवीनुसार तेल - शेकण्यासाठी पीठासाठी: बेसन - १ कप हळद - १/४ टीस्पून तिखट - १/२ टीस्पून हिंग - चिमूटभर बेकिंग सोडा - १ चिमूट (ऐच्छिक, कुरकुरीत होण्यासाठी) मीठ - चवीनुसार पाणी - आवश्यकतेनुसार श्रावणातील उपवासाच्या दिवशी

घरी बनवा कुरकुरीत रताळ्याचे काप, घरातील सगळ्यांचं आवडेल पदार्थ कृती: ब्रेड पकोडा तयार करण्यासाठी सर्वप्रथम एका पॅनमध्ये थोडं तेल गरम करा. त्यात जिरे, मिरच्या, आले घालून परता. नंतर त्यात हळद, तिखट, कुस्करलेले बटाटे, मीठ, आमचूर पावडर (किंवा लिंबू रस) आणि कोथिंबीर घालून सर्व एकत्र करा. २-३ मिनिटे परतून गॅस बंद करा. ब्रेड स्लाइसला त्रिकोण आकारात कापून घ्या. एका स्लाइसवर बटाट्याचं सारण लावा आणि त्यावर दुसरी स्लाइस ठेवून हलक्या हाताने दाबा. एका भांड्यात बेसन, हळद, तिखट, हिंग, मीठ, थोडंसं बेकिंग सोडा आणि पाणी घालून मध्यमसर घट्ट पीठ बनवा. गाठी नकोत. कढईत तेल गरम करा. तयार ब्रेड स्लाइस बेसनाच्या पिठात बुडवून गरम तेलात तळा. दोन्ही बाजूंनी सोनेरी रंग येईपर्यंत कुरकुरीत तळून घ्या.

यकृतामध्ये 'या' आजारामुळे जाणवते जळजळ; शरीरात 'ही' ८ लक्षणं दिसल्यास वेळीच व्हा सावध अन् करा उपाय

आज जगभरात जागतिक हेपॅटायटिस दिन (२८ जुलै २०२५) साजरा केला जातोय. लोकांना हेपॅटायटिससारख्या गंभीर आजाराबद्दल जागरूक करणे हा त्यामागचा उद्देश आहे. जागतिक आरोग्य संघटनेच्या (WHO) मते, दरवर्षी सुमारे ११ लाख लोक या आजारामुळे आपला जीव गमावतात. हेपॅटायटिसमुळे यकृतामध्ये तीव्र जळजळ जाणवते. विषाणू संसर्ग, अल्कोहोल, विषारी पदार्थ किंवा काही औषधांमुळे हा आजार होऊ शकतो. त्यामुळे यकृत निकामी होणे किंवा यकृताच्या कर्करोगासारखे धोकादायक आजार होऊ शकतात. त्यामुळे यकृतामध्ये दिसणारी लक्षणं वेळेवर ओळखणे आणि त्यानुसार उपचार करणे आवश्यक आहे.

हेपॅटायटिस म्हणजे यकृतामध्ये जळजळ जाणवणे. हे लक्षण विषाणू, जीवाणू किंवा इतर कारणांमुळे उदभूत शकते. हेपॅटायटिस हा मुख्यतः विषाणूमुळे होतो, ज्यामध्ये हेपॅटायटिस ए, बी, सी, डी व ई यांचा समावेश आहे. जागतिक आरोग्य संघटनेच्या (डब्ल्यूएचओ) 'एलिमिनेट हेपॅटायटिस' या अहवालानुसार २०१५ मध्ये जगभरात सुमारे ३२५ दशलक्ष लोकांना हेपॅटायटिसची लागण झाली होती. त्यापैकी २५७ दशलक्ष लोक हेपॅटायटिस बीने ग्रस्त होते आणि सुमारे ७१ दशलक्ष लोक हेपॅटायटिस सीने ग्रस्त होते. हे आकडे या आजाराची तीव्रता दर्शवतात.

हेपॅटायटिसची प्रमुख लक्षणं

- १) भूक कमी होणे किंवा अजिबात भूक न लागणे
- २) डोळे आणि त्वचा पिवळी पडणे
- ३) मूत्राचा रंग गडद पिवळा दिसणे
- ४) सतत थकवा आणि डोकेदुखी
- ५) पोटदुखी, पेटके येणे किंवा उलट्या झाल्यासारखे वाटणे
- ६) शरीरावर किंवा पायांवर सूज येणे.
- ७) अचानक वजन कमी होणे
- ८) डोळ्यांखाली फिकटपणा किंवा थकवा

हेपॅटायटिसवर काही घरगुती उपचार

१) आयुर्वेदिक तज्ज्ञांच्या मते, यकृताशी संबंधित समस्यांवर उपचार करण्यासाठी आहारात हिरव्या भाज्यांचा समावेश करा. पालक, मेथी, ब्रोकोली, दुधी भोपळा, भोपळा व भेंडी यांचा आहारात समावेश करा.

२) जर तुम्हाला यकृत चांगल्या स्थितीत ठेवायचे असेल, तर दररोज २०० ते ३०० ग्रॅम ब्लॅकबेरी खा.

३) भुई आवळा, घेटुळी व मकोय यांचा रस प्या. या औषधी वनस्पतींचा रस यकृताची जळजळ कमी करण्यास आणि यकृतामध्ये जमा झालेले विषारी पदार्थ बाहेर काढण्यास मदत करतो.

४) रिकाम्या पोटी लिंबूपाणी किंवा संत्र्याचा रस प्या. व्हिटॅमिन सीने समृद्ध असलेली ही फळे यकृताला विषमुक्त करण्यास आणि रोगप्रतिकार शक्ती वाढविण्यास मदत करतात.

५) लसूण खा. अँटीऑक्सिडंट गुणधर्मांनी समृद्ध असलेले लसूण यकृताला विषमुक्त करते आणि यकृतामध्ये जमा होणारी चरबी नियंत्रित करते.

६) ग्रीन टी प्या, त्यात कॅटेचिन असते, जे यकृताचे कार्य सुधारते आणि जळजळ कमी करता येते.

७) स्वच्छतेची काळजी घ्या. साबण आणि पाण्याने नियमितपणे हात धुवा.

८) हेपॅटायटिस ए आणि बीसाठी लसी उपलब्ध आहेत. लसीकरण करून घ्या.

९) संक्रमित व्यक्तीशी संपर्क टाळा.

१०) दूषित अन्न आणि दूषित पाणी पिणे टाळा.

नागपंचमीनिमित्त घर बनवा सुगंधी हळदीच्या पानांतील पातोळ्या, सणासुदीला हवा पारंपरिक पदार्थाचा गोडवा

संपूर्ण देशभरात नागपंचमी मोठ्या आनंदात साजरा केली जाते. पहाटे लवकर उठून नाग देवतांची पूजा करून गोड पदार्थाचा नैवेद्य दाखवला जातो. तसेच यादिवशी घरात अनेक वेगवेगळे पारंपरिक पदार्थ बनवले जातात. या पदार्थांची चव अतिशय सुंदर लागते. पुराणाचे दिंडे, गव्हाची खीर, खीर आणि पुरी इत्यादी अनेक पदार्थ बनवले जातात. यासोबतच नागपंचमीनिमित्त कोकणातील प्रत्येक गावी हळदीच्या पानांचा वापर करून पातोळ्या बनवल्या जातात. पावसाळ्याच्या दिवसांमध्ये हळदीची लागवड केली जाते. त्यानंतर हळूहळू हळदीचे पाने सगळीकडे दिसू लागतात. श्रावण महिन्यात येणारा पहिला सण म्हणजे नागपंचमी. त्यामुळे यादिवशी कोकणात हळदीच्या पानांचा वापर करून पातोळ्या बनवल्या जातात. पातोळ्या बनवताना हळदीच्या पानांचा येणारा सुगंध खवय्यांच्या पोटातील भूक वाढवतो. आज आम्ही तुम्हाला सोप्या पद्धतीमध्ये हळदीच्या पानांतील पातोळ्या बनवण्याची सोपी रेसिपी सांगणार आहोत. चला तर जाणून घेऊया रेसिपी.

साहित्य: तांदळाचे पीठ मीठ गूळ तूप ओल खोबर वेलची पावडर जायफळ पावडर हळदीची पाने कृती: हळदीच्या पानांतील पातोळ्या बनवण्यासाठी सर्वप्रथम, टोपात पाणी गरम करण्यासाठी ठेवा. पाण्याला उकळी आल्यानंतर त्यात वाटीभर तांदळाचे पीठ आणि चवीनुसार मीठ टाकून मिक्स करा. पीठ व्यवस्थित मिक्स करून झाल्यानंतर एक वाफ येण्यासाठी झाकून ठेवा. ५ मिनिटांनी गॅस बंद करून घ्या.

कढईमध्ये तूप गरम करून त्यात ओल्या खोबऱ्याचा किस टाकून मंद आचेवर भाजा. त्यानंतर त्यात गूळ टाकून व्यवस्थित मिक्स करून घ्या.

गूळ पूर्णपणे वितळल्यानंतर त्यात वेलची पावडर आणि जायफळ पावडर टाकून खोबऱ्याचे सारण तयार करून घ्या.

हळदीच्या पानांचे दोन तुकडे करून पाने स्वच्छ धुवून घ्या. पाने कोरडी करण्यासाठी

चाळणीमध्ये ठेवा. तांदळाचे पीठ थंड झाल्यानंतर मऊसूत मळून घ्या आणि वरून थोडस तूप लावून व्यवस्थित पुन्हा एकदा मळून घ्या.

हळदीच्या पानांना तेल लावून त्यावर तयार केलेल्या तांदळाच्या पिठाचा गोळा ठेवून

सगळीकडे एक समान पसरवून त्यावर तयार केलेले सारण भरून पान फोल्ड करून घ्या. अशाप्रकारे सर्व पातोळ्या तयार करा.

टोपातील पाणी गरम झाल्यानंतर त्यावर तयार केलेल्या पातोळ्यांची चाळणी ठेवा आणि वरून घट्ट झाकून ठेवा. १५ मिनिट पातोळ्या व्यवस्थित शिजवून घ्या.

तयार आहेत सोप्या पद्धतीमध्ये बनवलेल्या हळदीच्या पानांतील पातोळ्या.

शेतकऱ्यांची एक वर्षाची संपूर्ण कर्जमाफी तात्काळ केली जाईल! लातूर : मुख्यमंत्री फडणवीस यांची 'वज्रमूठ सर्व सामाजिक संघटनांची' शिष्टमंडळाला ग्वाह

आश्वासन पाळा, अन्यथा आंदोलने!
वज्रमूठ व्यासपीठ सरकारला पुढील काळात जनतेचा आवाज पोचवण्याचे कार्य करत राहिल, मात्र जर दिलेली आश्वासने वेळेत पूर्ण झाली नाही तर घटनात्मक चौकटीत आंदोलन स्वरूपात सर्व संघटना पुन्हा एकत्र येतील याचा पुनरुच्चारही यावेळी करण्यात आला.

मुंबई : शेतकऱ्यांची एक वर्षाची संपूर्ण कर्जमाफी तात्काळ केली जाईल, तसेच पुढील दहा वर्षांत शेतकऱ्यांना सक्षम करणारे आर्थिक धोरण राबवले जाईल, अशी ग्वाही मुख्यमंत्री देवेंद्र फडणवीस यांनी दिली. 'वज्रमूठ - सर्व सामाजिक संघटना' यांच्यावतीने बुधवारी (दि.३०) मुंबईत सहाद्री अतिथी गृहात अ.भा. छावा संघटनेचे केंद्रीय अध्यक्ष नानासाहेब जावळे पाटील यांच्या नेतृत्वाखालील शिष्टमंडळाने मुख्यमंत्री देवेंद्र फडणवीस यांची भेट घेऊन राज्यातील विविध प्रश्नावर चर्चा केली. यावेळी मुख्यमंत्र्यांनी हे

शिष्टमंडळात यांचा होता समावेश...
यावेळी या शिष्टमंडळात अखिल भारतीय छावा संघटनेचे केंद्रीय अध्यक्ष नानासाहेब जावळे पाटील, स्वाभिमानी संभाजी ब्रिगेडचे अध्यक्ष माधवराव देवसरकर, मराठा संघटनेचे प्रदेशाध्यक्ष राजेश मोरे, अखिल भारतीय छावा संघटनेचे प्रदेशाध्यक्ष पंजाबराव काळे, राधेश्याम पवळ, दशरथ कपाटे, अविनाश कदम, सुनील कदम, सुभाष कोल्हे, दिलीप गवळी, मनीष तिवडे, योगेश पाटील, राजेश चव्हाण, विशाल देवणे, उत्तम बिराजदार, मनोज पाटील, मच्छिंद्र चिंचोले, साई पाटील, शंकर जाधव आदींसह शिष्टमंडळात महाराष्ट्रातील पदाधिकारी उपस्थित होते.

आश्वासन दिले. तसेच अण्णासाहेब जावळे पाटील यांच्या नावाने नवीन महामंडळ स्थापन करण्याचे आश्वासन त्यांनी यावेळी दिले. राज्यातील वाढत्या अन्याय, अत्याचार, सामाजिक असंतोष, शेतकरी आणि घटनात्मक मूल्यमापनाच्या पार्श्वभूमीवर वज्रमूठ - सर्व महाराष्ट्रातील सामाजिक संघटना या व्यासपीठाच्यावतीने ही सविस्तर चर्चा झाली. या बैठकीवेळी जलसंपदा मंत्री गिरीष

महाजन उपस्थित होते. यावेळी राज्यभरातून आलेल्या शिष्टमंडळाने मुख्यमंत्र्यांकडे आपल्या मागण्यांचा प्रस्ताव ठेवला. ज्या प्रकरणांमध्ये सामाजिक कार्यकर्त्यांवर अन्याय झाला आहे, त्यातील दोषींवर कडक कारवाई केली जाईल. तसे संबंधित पोलीस अधिकाऱ्यांना स्पष्ट निर्देश देण्याचे आश्वासन दिले. शेतकऱ्यांची

एक वर्षाची संपूर्ण कर्जमाफी तात्काळ केली जाईल. तसेच पुढील दहा वर्षांत शेतकऱ्यांना सक्षम करणारे आर्थिक धोरण सरकार राबवील. क्रांतीसूर्य स्व.अण्णासाहेब जावळे पाटील यांच्या नावाने नवीन महामंडळ स्थापन करण्याचे आश्वासन त्यांनी यावेळी दिले. रमी खेळणाऱ्या कृषीमंत्री माणिकराव कोकाटे यांच्यावर योग्य ती कारवाई होईल, अशी ग्वाही त्यांनी यावेळी शिष्टमंडळाला दिली. ही बैठक संघर्ष नव्हे, तर संवादासाठी होती आणि त्यातून जनतेच्या प्रश्नावर ठोस निर्णय घेण्यासाठी सरकार सकारात्मक आहे, असा विश्वास फडणवीस यांनी दिला

साहित्यरत्न डॉ.अण्णाभाऊ साठे यांच्या जयंतीनिमित्त अन्नसेवा मंडपाचे भूमिपूजन; एक घास आपुलकीचा; लोकनायक संघटनेचा!

लातूर प्रतिनिधी : लोकशाहीर साहित्यरत्न डॉक्टर अण्णाभाऊ साठे यांच्या १०५ व्या जयंतीनिमित्त लोकनायक सामाजिक संघटनेच्या वतीने दिनांक ०१ ऑगस्ट रोजी अण्णाभाऊ साठे चौक येथे अन्नसेवा देण्यात येणार असून एक घास आपुलकीचा' लोकनायक संघटनेचा या शीर्षकाखाली १०५ ब्रास मंडपामध्ये अन्न सेवा दिली जाणार आहे. या अन्न सेवा मंडपाचे लातूर शहर विभागीय पोलीस अधिकारी रनजीत सावंत व भाजपा नेते संतोष बेंबडे यांच्या हस्ते बुधवारी अण्णाभाऊ साठे चौकात भूमिपूजन करण्यात आले. साहित्यरत्न डॉक्टर अण्णाभाऊ साठे यांच्या जयंतीनिमित्त दरवर्षी लोकनायक सामाजिक संघटना विविध सामाजिक उपक्रम राबवते त्याचाच भाग म्हणून यावर्षी डीजे डॉल्बी, स्वागत पीठ, विद्युत रोहणाई यासारख्या लाखो रुपयाचा वाया जाणारा खर्च टाळून साहित्यरत्न डॉक्टर अण्णाभाऊ साठे

यांना अभिवादन करण्यासाठी जिल्ह्यातून जिल्ह्याच्या बाहेरून येणाऱ्या अनुयायांना अन्नसेवा व पाणीसेवा दिले जाणार आहे. डॉक्टर अण्णाभाऊ साठे यांची १०५ वी जयंती असल्यामुळे १०५ ब्रासचा वॉटरप्रूफ मंडप उभारण्यात येत आहे अशी माहिती संघटनेचे सल्लागार ड. बालाजी कुटवाडे यांनी यावेळी दिली आहे.

यावेळी गांधी चौक पोलीस ठाण्याचे पोलीस निरीक्षक साहेबराव नरवटे, स्वामी विवेकानंद पोलीस ठाण्याचे पोलीस निरीक्षक श्री संतोष पाटील, लोकनायक संघटनेचे अध्यक्ष महादूभाऊ रसाळ, सचिव बंटी गायकवाड, महाराष्ट्र राज्य पत्रकार संघटनेचे प्रदेश उपाध्यक्ष अशोक देडे, पत्रकार नेताजी जाधव, समाजाचे नेते

मनपा आयुक्त श्रीमती मानसी मॅडम (भाप्रसे) व पोलीस अधिक्षक अमोल तांबे (भापोसे) यांनी गंज गोलाई मधील वाहतूक व्यवस्था व अतिक्रमण बाबत संयुक्तपणे पाहणी केली. यावेळी पोलीस उपअधीक्षक रणजीत सावंत, उपायुक्त डॉ.पंजाबराव खानसोळे, वाहतूक शाखेचे पोलीस निरीक्षक बुद्धिवंत सुकाले, गांधी चौक पोलीस स्टेशनचे पोलीस निरीक्षक साहेबराव नरवटे, क्षेत्रीय अधिकारी समाधान सूर्यवंशी, अतिक्रमण विभाग प्रमुख रवी कांबळे व पोलीस कर्मचारी उपस्थित होते.

दैनिक महावृत्तचे पत्रकार कमलाकर पाटील जमदडे यांना पुणे येथे सन्मान

बिलोली / प्रतिनिधी :- प्रामाणिक पत्रकारितेचे समाजाभिमुख दर्शन न पत्रकारिता ही केवळ बातम्या देणेच नव्हे, तर समाजप्रबोधनाचे प्रभावी माध्यम असते, याचे उक्तक उदाहरण म्हणजे दैनिक महावृत्तचे पत्रकार कमलाकर जमदडे यांचे कार्य. जमदडे यांनी मागील अनेक वर्षांपासून आपल्या पत्रकारितेच्या माध्यमातून समाजातील गोरगरीब, उपेक्षित, पीडित आणि व्यसनाधीन लोकांसाठी सातत्याने आवाज उठवला आहे. त्यांनी अनेक सामाजिक प्रश्नांना वाचा फोडून प्रशासनाचे व जनतेचे लक्ष वेधले. त्यांच्या लेखणी व वैज्ञानिक प्रयोग, व्याख्यान, अंधश्रद्धा निर्मूलन व व्यसनमुक्तीचे कार्यमुळे अनेकांना न्याय मिळाला तर अनेकांनी नवजीवनाची दिशा मिळवली. या प्रेरणादायी कार्याची दखल घेत सिटी इंडिया न्यूज संस्थेच्या ७व्या वर्षापासून दिनानिमित्त, पुणे येथे, प्रसिद्ध सामाजिक कार्यकर्त्या मा. सौ. तुमी ताई देसाई, श्री.मा.आमदार.भीमराव अण्णा तापकीर, सचिन आणि उच्च मुख्य संपादक गणेश चौधरी यांच्या हस्ते श्री कमलाकर जमदडे यांचा सन्मानित करण्यात आले. यावेळी सिटी इंडिया न्यूज चे मुख्यसंपादक असे म्हणाले की ही केवळ त्यांच्या वैयक्तिक यशाची नव्हे, तर समाजासाठी निष्ठेने काम करणाऱ्या पत्रकारितेच्या मूल्यांचीही पावती आहे. आपले

खूप खूप अभिनंदन आणि पुढील वाटचालीस हार्दिक शुभेच्छा! तद नंतर कमलाकर जमदडे यांनी आपल्या मनोगत असे म्हणाले की माझी लेखणी अशीच प्रभावी व समाजहितासाठी सदैव अंधश्रद्धा निर्मूलन व व्यसनमुक्तीचे कार्य सदैव चालू ठेवीन, असे आपणास गवाही देतो आपण या केलेल्या सन्मानाबद्दल आपले ऋण व्यक्त करतो. असे मत व्यक्त केले यावेळी जयप्रकाश घोंशेटवाड, नंदकुमार स्वामी, माधव जंगमवाड राजूरकर, शिवाजी खुणे तामसा, ओमकार पोतलवाड कोलंबी, मारुती तारे बडूर आदींची उपस्थिती होती

शेत, पाणंद रस्त्यांवरील अतिक्रमण हटवण्यासाठी व सर्व प्रकारच्या रस्त्यांच्या मोजणीसाठी निशुल्क पोलीस बंदोबस्त देणे पोलीस अधिक्षक अमोल तांबे यांचे सर्व पोलीस ठाण्यांना पत्र.

लातूर :- शेत, पाणंद रस्त्यांवरील अतिक्रमण हटवण्यासाठी व सर्व प्रकारच्या रस्त्यांच्या मोजणीसाठी निशुल्क पोलीस बंदोबस्त देणे पोलीस अधिक्षक अमोल तांबे यांचे सर्व पोलीस ठाण्यांना पत्र. याबाबत अधिक माहिती अशी की, शेतीला आवश्यक पायाभूत सुविधा निर्माण करण्यासाठी तसेच शेतकऱ्यांना त्यांच्या शेतापर्यंत रस्ता उपलब्ध होण्यासाठी पाणंद रस्त्यांचे पुनरुज्जीवन महत्त्वाचे आहे. शेतापर्यंत जोपर्यंत रस्ता, वीज आणि पाणी व महत्त्वाची शेतीपूरक वाहने जात नाहीत तोपर्यंत शेतकऱ्याची परिस्थिती सुधारणार नाही. यासाठी महाराष्ट्र शासनाकडून पाणंद रस्त्याची विशेष मोहीम राज्यभर राबवली जात आहे. शेत व पाणंद रस्त्यांचे अतिक्रमण काढताना तसेच सर्व प्रकारच्या रस्त्यांची मोजणी करताना शेतकरी बऱ्याचदा अडवणूक करतात. याची दखल घेऊन महाराष्ट्र शासनाने पाणंद रस्त्यांवरील अतिक्रमण काढताना व सगळ्या प्रकारच्या रस्त्यांची मोजणी करताना मोफत पोलीस बंदोबस्त देण्याचा निर्णय घेतला आहे. तसेच, जे शेतकरी अशा प्रकारची अडवणूक करतील त्यांच्यावर कारवाई करण्याचा

देखील निर्णय घेण्यात आला आहे. त्या अनुषंगाने पोलीस अधिक्षक अमोल तांबे यांनी आज दिनांक ३० ७ २०२५ रोजी सर्व ठाणे प्रभारी अधिकारी व उपविभागीय पोलीस अधिकारी यांना पत्रक काढून ज्या ठिकाणी अतिक्रमणधारक शेतकरी हे नियमानुसार कार्यवाहीस प्रतिसाद देत नाहीत, अशा ठिकाणी पोलीस बंदोबस्तामध्ये अतिक्रमण काढण्यात यावे, या बंदोबस्तासाठी पोलीस यंत्रणेकडून कोणत्याही प्रकारचा शुल्क आकारण्यात येऊ नये. सर्व पोलीस ठाणे प्रभारी अधिकारी यांनी आपले स्तरावर शेत व पाणंद रस्त्याचे अतिक्रमण काढणे, रस्त्याची मोजणी करणे यासाठी क्षेत्रिय अधिकारी (तहसिलदार) यांचे मागणी पत्रानुसार चौकशी करून वेळेत निशुल्क: पोलीस बंदोबस्त पुरवावे. असे आदेशित केले आहे. यामुळे लातूर जिल्ह्यातील शेतकऱ्यांना त्यांच्या शेतीला आवश्यक पायाभूत सुविधा निर्माण करण्यासाठी तसेच त्यांच्या शेतापर्यंत रस्ता उपलब्ध होण्यासह पाणंद रस्त्यांचे पुनरुज्जीवन करण्यासाठी हे पाऊल महत्त्वाचे ठरणार आहे.

लातूर येथे पत्रकारांसाठी शुक्रवारी कार्यशाळा

लातूर :- माहिती व जनसंपर्क महासंचालनालय अंतर्गत लातूर विभागीय माहिती कार्यालय आणि लातूर जिल्हा माहिती कार्यालय यांच्या संयुक्त विद्यमाने शुक्रवार, १ ऑगस्ट २०२५ रोजी जिल्ह्यातील पत्रकारांसाठी कार्यशाळेचे आयोजन करण्यात आले आहे. लातूर शहरातील डॉ. भालचंद्र रस्तुपेटी सभागृहात सकाळी १०.३० वाजता जिल्हाधिकारी वर्षा ठाकूर-युगे यांच्या हस्ते या कार्यशाळेचे उद्घाटन होईल. जिल्हा पोलीस अधिक्षक अमोल तांबे कार्यक्रमाच्या अध्यक्षस्थानी असतील, तर लातूरचे प्रभारी विभागीय माहिती उपसंचालक विवेक खडसे यांची प्रमुख उपस्थिती राहिल. या कार्यशाळेत 'कृत्रिम बुद्धिमत्ता आणि पत्रकारिता' या विषयावर जिल्हा सूचना विज्ञान अधिकारी पुरुषोत्तम रुकमे मार्गदर्शन करतील, तर 'वृत्त संकलन आणि संपादनात शुद्धलेखनाचे महत्त्व' या विषयावर परभणी येथील मराठी भाषा तज्ज्ञ प्रा. दीपक रंगारी मार्गदर्शन करतील. तसेच, विभागीय माहिती कार्यालयाचे सहायक संचालक (माहिती) डॉ. श्याम टरके हे अधिस्वीकृती नियमावली, आचार्य बाळाशास्त्री जांभेकर पत्रकार सन्मान योजना आणि शंकरराव चव्हाण पत्रकार कल्याण निधी याविषयी माहिती देतील. जिल्ह्यातील सर्व पत्रकार, वृत्तपत्र प्रतिनिधी आणि संपादक यांनी या कार्यशाळेस उपस्थित राहावे, असे आवाहन लातूर विभागीय माहिती कार्यालय आणि लातूर जिल्हा माहिती कार्यालयातर्फे करण्यात आले आहे.

'एअर इंडिया' मध्ये १०० नुटी

नवी दिल्ली : विमान सुरक्षेवर देखरेख करणारी संस्था, नागरी विमान वाहतूक महासंचालनालय(डीजीसीए)ने टाटा समूहाच्या एअरलाइन एअर इंडियामध्ये अनेक मोठ्या नुटी आढळून आल्या आहेत. यामध्ये वैमानिक आणि केबिन कूच्या प्रशिक्षणातील जवळजवळ १०० प्रकारच्या अनियमितता, त्यांचे विश्रांती आणि कर्तव्य नियम आणि टेक-ऑफ आणि लँडिंगशी संबंधित मानके यांचा समावेश आहे. मंगळवारी सूत्रांनी सांगितले की, यातील ७ नुटी लेव्हल-१ च्या आहेत. या सर्वांत गंभीर सुरक्षा धोक्यांपैकी एक मानल्या जातात आणि त्या दुरुस्त करण्यासाठी एअरलाइनला त्वरित कारवाई करावी लागेल. एअर इंडियाने एका निवेदनात हे ऑडिट निकाल स्वीकारले आहेत आणि सांगितले आहे की ते निधारित वेळेत डीजीसीएला त्यांचे उत्तर देईल. डीजीसीएने ४ कारणे दाखवा नोटीस पाठवल्या १ ते ४ जुलै दरम्यान एअर इंडियाच्या गुरुग्राम येथील मुख्य केंद्रावर सविस्तर ऑडिट करण्यात आले. यामध्ये फ्लाइट ऑपरेशन्स, वेळापत्रक, रोस्टिंग आणि इतर अनेक पैलूची तपासणी करण्यात आली. २३ जुलै रोजी, डीजीसीएने केबिन कू विश्रांती आणि कर्तव्य नियम, प्रशिक्षण नियम आणि ऑपरेशनल प्रक्रियांचे उल्लंघन केल्याबद्दल एअर इंडियाला चार कारणे दाखवा नोटीस बजावल्या होत्या. यापूर्वी २१ जून रोजी, डीजीसीएने कू शेड्यूलिंग आणि रोस्टिंगसाठी जबाबदार असलेल्या तीन अधिका-यांना काढून टाकण्याचे आदेश दिले होते. डीजीसीएला त्यांच्या कामाच्या

शैलीत गंभीर निष्काळजीपणा आढळला होता. मार्चमध्ये डीजीसीएने एअर इंडिया एक्सप्रेसला फटकारले होते डीजीसीएने मार्च २०२५ मध्ये एअर इंडिया एक्सप्रेसला फटकारले होते. युरोपियन युनियनच्या एव्हिएशन सेफ्टी सिक्युरिटी अथॉरिटीने दिलेल्या निर्देशानुसार एअरलाइनने एअरबस ए३२० चे इंजिन घटक वेळेवर बदलले नाहीत. तसेच रेकॉर्डमध्ये छेडछाड केली. डीजीसीएने एअरलाइनला सांगितले होते की-एअरबस ए ३२० च्या इंजिनच्या भागांमध्ये बदल वेळेवर झाले नाहीत. काम वेळेवर पूर्ण झाले आहे हे दाखवण्यासाठी एएमओएस रेकॉर्ड बदलण्यात आले. बनावट कागदपत्रे तयार करण्यात आली. एअरलाइनने आपली चूक मान्य केली होती. त्यांनी त्यांच्या कामाच्या पद्धतीत सुधारणा करण्याबद्दल आणि खबरदारी घेण्याबद्दलही बोलले होते. कंपनीने म्हटले होते. आमच्या तांत्रिक टीमने त्यांच्या मॉनिटरिंग सॉफ्टवेअरवरील रेकॉर्ड स्थलांतरित केल्यामुळे भाग बदलण्याची अंतिम तारीख चुकवली. ही समस्या

आढळताच ती दुरुस्त करण्यात आली. डीजीसीएचा अहवाल जुलैच्या सुरुवातीला आला अहमदाबाद विमान अपघाताची चौकशी एअरक्राफ्ट अॅक्सिडेंट इन्व्हेस्टिगेशन ब्युरो करत आहे. डीजीसीए ने या महिन्याच्या सुरुवातीला १५ पानांचा प्राथमिक अहवाल प्रसिद्ध केला. या अहवालात ब्युरोने असे म्हटले होते की एअर इंडियाच्या फ्लाइट एआय १७१ च्या दोन्ही इंजिनमधील इंधन पुरवठा एका सेकंदाच्या अंतराने थांबला होता. यामुळे कॉकपिटमधील वैमानिकांमध्ये गोंधळ निर्माण झाला आणि टेकऑफनंतर काही वेळातच विमान जमिनीवर कोसळले. अहवालात काय? अहवालात म्हटले आहे की उड्डाणानंतर काही सेकंदातच, इंजिनचे इंधन स्विक 'रन' वरून 'कटऑफ' मध्ये बदलले. कॉकपिट व्हॉइस रेकॉर्डिंगमध्ये, एक पायलट दुस-याला विचारताना ऐकू येतो, तुम्ही ते का बंद केले? दुस-या पायलटने उत्तर दिले मी नाही केले.